

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Upplýsningar om företags förvaltning av kapital

- Vilken förändring har de nya kraven i IAS 1 inneburit för de finansiella rapporterna?

**Magisteruppsats i Företagsekonomi
Externredovisning och Företagsanalys
Vårterminen 2008**

Handledare: Jan Marton
Anna-Karin Petterson

Författare: Ida Sande
Bianca Tuula

SAMMANFATTNING

Examensarbete i Företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Externredovisning och företagsanalys, Magisteruppsats Vårterminen 2008.

Författare: Ida Sande och Bianca Tuula

Handledare: Anna-Karin Pettersson och Jan Marton

Titel: Upplysningar om företags förvaltning av kapital – Vilken *förändring* har de nya kraven i IAS 1 inneburit för de finansiella rapporterna?

Bakgrund och problem: Det synsätt som dominerar avseende redovisningen är kapitalmarknadsperspektivet, vilket innebär att redovisningen ska vara användbar i synnerhet för dem som ska fatta beslut huruvida de ska köpa, sälja eller behålla företagets aktier. Från 1 januari 2007 ska nya upplysningskrav för kapital tillämpas, vilka ska generera bättre information för investerare och andra användare av de finansiella rapporterna för bedömning av risk och avkastning. Det finns dock ur företags perspektiv alltid kostnad och nyttoaspekter att beakta vid informationsutgivningen då upplysningarna kan vålla skada för företaget. Med anledning därav kan det finnas incitament att begränsa upplysningarna avseende kapital och det kan variera hur olika företag lämnar upplysningar.

Syfte: Vi vill med studien beskriva *förändringen* i företags upplysningar avseende förvaltning av kapital för räkenskapsåret 2007 i jämförelse med räkenskapsåret 2006. Vi vill vidare studera om det föreligger någon skillnad i företags upplysningar med avseende på företags storlek och branschtillhörighet

Avgränsningar: Studien har avgränsats till att omfatta företag i sektorerna Industri och Sällanköpsvaror och tjänster som idag är noterade på Stockholmsbörsen samt har tillämpat IFRS de senaste två räkenskapsåren. Vidare har avgränsning gjorts avseende kapitalupplysningskraven i IAS 1 och omfattar enbart punkt 124 B)a beträffande kvalitativa upplysningar.

Metod: Vi har valt en kvantitativ metod där vi genomfört observationer av 50 företags årsredovisningar. Urvalet omfattades av två branschsektorer enligt indelningen på Stockholmsbörsen. Vid genomförandet av studien har ett strukturerat schema använts vid observationerna av företags årsredovisningar där utfallet prövades för statistisk signifikans.

Resultat och slutsatser: Förändringen mellan åren har inneburit att betydligt fler företag lämnar upplysningar om sina mål och metoder för förvaltning av kapital. Ökningen i upplysningar har varit störst med avseende på *mål* där skillnaden mellan åren är signifikant. Vidare har informationen flyttats från att ha varit utanför den finansiella rapporten till att nu ingå i den finansiella rapporten där förändringen är signifikant med 100 %. Det finns ett samband där det är en signifikant skillnad mellan undersökta branscher avseende huruvida de upplyser om *metod*. Vidare har det visat sig att det är en signifikant skillnad mellan olika storlekskategorier och huruvida de upplyser om *mål* med kapitalförvaltningen.

Förslag till fortsatta studier: Eftersom det är första året som upplysningskraven avseende kapital tillämpas skulle det vara intressant att i kommande årsredovisningar observera förändringen från år 2007 för att se om det skett någon förbättring. Vidare skulle det vara intressant att genomföra undersökningen utifrån ett kapitalmarknadsperspektiv genom en kvalitativ studie baserade på intervjuer.

FÖRORD

Vi vill tacka samtliga personer som har bidragit med goda råd under uppsatsens gång. Vi vill börja med att tacka våra handledare Anna-Karin Pettersson och Jan Marton som gett oss vägledning vid genomförandet av studien. Vidare vill vi tacka samtliga opponenter som lämnat konstruktiv kritik under hela processen.

Göteborg, Maj 2008

Bianca Tuula

Ida Sande

FÖRKORTNINGAR

IAS International Accounting Standards

IASB International Accounting Standards Board

IASC International Accounting Standard Committee

IFRS International Financial Reporting Standards

FASB Financial Accounting Standards Board

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problemdiskussion.....	8
1.2.2 Problemformulering.....	8
1.3 Syfte.....	9
1.4 Avgränsning.....	9
1.5 Disposition	10
2. METOD	11
2.1 Arbetsprocess.....	11
2.2 Val av metod	11
2.3 Urval	11
2.4 Bortfall	13
2.5 Informationsinsamling.....	13
2.5.1 Informationsinsamling och tillvägagångssätt för framställning av empiri	13
2.5.2 Informationsinsamling till referensram.....	14
2.6 Bearbetning och analys av det empiriska materialet.....	15
2.7 Hypotesprövning	15
2.8 Generaliserbarhet.....	17
2.9 Kritik av undersökningsmetod.....	17
2.10 Studiens kvalitet	18
2.10.1 Reliabilitet	18
2.10.2 Validitet	18
3. REFERENSRAM	20
3.1 Transparens i redovisningen	20
3.2 IAS 1 – Historia och IAS 1 idag	20
3.2.1 IAS 1 punkt 124	21
3.3 IASBs Föreställningsram.....	21
3.4 Rättvisande bild.....	22
3.5 Jämförbarhet.....	22
3.6 Nyttan och kostnad.....	22

3.7 Relationen mellan risk och avkastning.....	22
3.8 Tidigare studier.....	23
3.9 Diskussion om införandet av IAS 1 punkt 124	24
4. TEORETISK REFERENSRAM	26
4.1 Asymmetrisk information	26
4.1.2 Asymmetrisk information och företag	26
4.2 Teorier om upplysningar	27
4.3 Institutionell teori.....	27
5. EMPIRI.....	29
5.1 Inledning	29
5.2 År 2006.....	29
5.2.1 Företags upplysningar för år 2006	29
5.2.2 Upplysningar med avseende på storlek	29
5.2.3 Upplysningar med avseende på bransch.....	30
5.2.4 Placering av upplysningar.....	31
5.2.5 Placering av upplysningar med avseende på storlek.....	32
5.2.6 Placering av upplysningar med avseende på bransch.....	32
5.2.7 Kvalitetsbedömning av upplysningarna	32
5.3 År 2007.....	32
5.3.1 Företags upplysningar för år 2007	32
5.3.2 Upplysningar med avseende på storlek	33
5.3.3 Upplysningar med avseende på bransch.....	33
5.3.4 Placering av upplysningar.....	33
5.3.5 Placering av upplysningar med avseende på storlek.....	33
5.3.6 Placering av upplysningar med avseende på bransch.....	34
5.3.7 Kvalitetsbedömning av upplysningarna i relation till år 2006	35
5.4 Sammanfattande jämförelse mellan år 2006 och 2007	36
6. ANALYS	38
6.1 Placering av upplysningarna respektive år.....	38
6.2 Ökade upplysningar	38
6.3 Skillnader i upplysningar beträffande mål och metod respektive år	39
6.4 Skillnader i upplysningar med avseende på bransch respektive år	39
6.5 Skillnader i upplysningar med avseende på storlek respektive år.....	39
6.6 Skillnaden i kvalitet mellan åren	40
7. SLUTSATS.....	41

7.1 Vilken förändring har införandet av upplysningskraven i IAS 1 avseende förvaltningen av kapital inneburit för informationen i årsredovisningen för räkenskapsåret 2007 jämfört med 2006?	41
7.1.1 Är det någon skillnad i upplysningarna med avseende på företags storlek?	41
7.1.2 Är det någon skillnad i upplysningarna med avseende på företags branschtillhörighet?.....	41
7.2 Har de nya upplysningskraven bidragit till att förbättra bedömningen av företags förvaltning av kapital?	42
7.3 Förslag till fortsatta studier	42
KÄLLFÖRTECKNING.....	43
BILAGOR.....	47
Bilaga 1: Kodning	47
Bilaga 2: Observationsschema för industrisektorn år 2006	48
Bilaga 3: Observationsschema för industrisektorn år 2007	49
Bilaga 4: Observationsschema för sektorn Sällanköpsvaror och tjänster år 2006	50
Bilaga 5: Observationsschema för sektorn Sällanköpsvaror och tjänster år 2007	51
Bilaga 6: Tester enligt Mann-Whitney U	52
DIAGRAMFÖRTECKNING	
Diagram 5.1 Upplysningar om mål uppdelat efter storlek på företag för år 2006.....	30
Diagram 5.2 Upplysningar om metod uppdelat efter storlek på företag för år 2006	30
Diagram 5.3 Upplysningar om mål uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2006.....	31
Diagram 5.4 Upplysningar om metod uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2006.....	31
Diagram 5.5 Upplysningar om mål uppdelat efter storlek på företag för år 2007.....	34
Diagram 5.6 Upplysningar om metod uppdelat efter storlek på företag för år 2007	34
Diagram 5.7 Upplysningar om mål uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2007.....	35
Diagram 5.8 Upplysningar om metod uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2007.....	35
Diagram 5.9 Kvalitetsbedömning av upplysningar avseende mål och metod för respektive år	36

1. Inledning

Kapitlet inleds med bakgrund och introduktion till undersökt område som följs av problemdiskussion, vilken mynnar ut i problemformulering och syfte med studien. Kapitlet avslutas med avgränsning och disposition av studien.

1.1 Bakgrund

”Det finns inget sätt att forma framtiden eller dra nytta av den om man inte har förmågan att föreställa sig den” enligt Gary Hamel, Professor London Business School.(Pousette 2001)

Det synsätt som dominerar avseende redovisningen är kapitalmarknadsperspektivet. Utgångspunkten för detta synsätt är att redovisningen ska vara användbar i synnerhet för dem som ska fatta beslut huruvida de ska köpa, sälja eller behålla företagets aktier. Det handlar alltså om framtida ekonomiska beslut och förutsättningen för att fatta dessa beslut är tillgång till information. Den typ av information som investeraren behöver för att kunna bedöma och jämföra olika investeringsalternativ är den som hjälper till att förutsäga framtiden med avseende på den avkastning investeringen genererar. Vid beslut om köp och försäljning av aktier ingår därmed ett moment av risk i form av den osäkerhet som finns avseende framtiden. (Artsberg 2005)

Många marknader präglas av asymmetrisk information mellan företaget och dess intressenter. Företag har alltid tillgång till företagsspecifik information och har på så sätt ett informationsövertag om den egna verksamheten jämfört med externa intressenter. (Pousette 2001) För att skapa jämvikt på marknaden är kreditgivarna i sin tur återhållsamma i sin kreditgivning när företagen är sparsamma i sin information. Vidare kräver aktieägarna högre avkastning i kompensation för osäkerheten till följd av bristande information. Det finns därför ett utbyte mellan de olika parterna där ökad information skapar bättre underlag för investeringsbeslut och större tillgång på krediter. Är informationsbehovet tillgodosett kan osäkerhet vid beslutsfattande reduceras och vi kan göra bättre prognoser och analyser om framtiden. (Isaksson och Larsson 2007)

Praktiskt och enkelt vid analysen av företags framtid är användandet av olika nyckeltal. Soliditet är ett användbart mått som visar på företagets finansiella styrka att motstå förluster på lång sikt och kan ge indikation på om det är ett lönsamt företag att investera i. (Bas Nyckeltal 2006) Det finns dock ett motsatsförhållande att beakta vid placeringsbeslutet. Hög soliditet innebär god betalningsförmåga på lång sikt, vilket reducerar risken och ger en relativt trygg investering, medan lägre soliditet innebär högre risker men genererar också högre avkastning i kompensation.

Oavsett preferenser, det vill säga om du föredrar högre risk eller är mindre riskbenägen, är människan enligt den ekonomiska teorin rationell (Pousette 2001). Med detta menas att vi optimerar våra beslut och strävar således efter maximal avkastning till minsta möjliga risk. Beroende på hur företagets kapitalstruktur ser ut kan investeraren bedöma hur riskfylld investeringen är och huruvida risken matchar intressentens riskbenägenhet. Förutsättningen för att bedöma risken är då att företaget tillfredställer intressenterna genom att upplysa om hur de förvaltar sitt kapital och vilka metoder de tillämpar för kapitalförvaltningen.

1.2 Problemdiskussion

IASB har utfärdat nya upplysningskrav avseende kapital som omfattar samtliga företag från och med räkenskapsår som börjar den 1 januari 2007 eller senare (IAS 1). De nya upplysningarna avser bland annat kvalitativ information om företagets mål, politik och metoder för förvaltning av kapital samt beskrivning av vad företaget förvaltar i form av kapital (IAS 1 p 124). Hur företag hanterar sitt kapital anses vara en viktig faktor vid bedömningen av riskprofilen av ett företag och hur det motstår ogynnsamma händelser (ACT 2004). Upplysningarna ska baseras på den information som förmedlas internt till företagets ledningsgrupp och har införts genom en uppdatering av IAS 1 *Utformning av finansiella rapporter*. Uppdateringen är en del i utvecklingen av projektet med IFRS 7 *Upplysningar*. I utkastet till IFRS 7 fanns krav på utökad information om företagets hantering av kapital, men IASB fann att kraven inte enbart var förenade med finansiella instrument och därmed infördes ett tillägg i IAS 1. (Lundqvist och Nilsson 2007) IASB menar att IFRS 7 tillsammans med uppdateringen i IAS 1 ska generera bättre information för investerarna och andra användare av den finansiella rapporten avseende bedömning av risk och avkastning (Deloitte.se).

Utifrån företagets perspektiv finns dock alltid kostnad och nytto-aspekter att beakta beträffande hur detaljerade upplysningar som ska lämnas. Utförliga upplysningar förbättrar som bekant beslutsunderlaget för användarna, men information kan samtidigt vara känslig att lämna till konkurrenter. (Oxelheim 2006) Det kan därmed finnas incitament att begränsa informationsutgivandet. Vidare är det inte alltid helt självklart vad som ska ingå i upplysningarna då det är upp till varje företag att definiera begreppet "kapital". Eftersom det är första året som upplysningarna tillämpas är det sannolikt att företag är återhållsamma i sin informationsutgivning och avvaktar troligtvis för att se hur andra företag gör för att sätta nivån därefter. Intresset väcktes för att se om det är en skillnad mot 2006 års upplysningar och om dem inneburit en ökning i informationsvärdet eller endast en ny presentationsutformning. (Lundqvist och Nilsson 2007)

Vidare vill vi jämföra olika företags upplysningar avseende kapitalförvaltningen. Om det finns en variation i hur företag lämnar sina upplysningar, vill vi undersöka om det går att finna några förklarande faktorer till detta. Enligt en studie som gjordes inför implementeringen av IFRS visade det sig att större företag var de som hade kommit längst med implementeringen av IFRS (PWC 2004). Vidare har större företag ofta fler intressenter och är föremål för ett större "allmänt intresse" än mindre företag, varför det kan förekomma skillnader beträffande hur upplysningar lämnas med avseende på företags storlek. En annan förklarande faktor till variationer i upplysningarna kan vara företags verksamhetsmiljö. Olika miljöer ger upphov till olika förutsättningar och varje bransch är unik i sig. (Greve 2003) Mot bakgrund av detta väcktes tanken att det kan föreligga skillnader i upplysningar med avseende på företags branschtillhörighet.

1.2.2 Problemformulering

Ovanstående diskussion har mynnat ut i följande frågeställningar:

Vilken *förändring* har införandet av upplysningskraven i IAS 1 avseende förvaltning av kapital inneburit för informationen i årsredovisningen för räkenskapsåret 2007 jämfört med 2006?

- Är det någon skillnad i upplysningarna med avseende på företags storlek?
- Är det någon skillnad i upplysningarna med avseende på företags branschtillhörighet?

1.3 Syfte

Vi vill med studien beskriva *förändringen* i företags upplysningar beträffande förvaltning av kapital för räkenskapsåret 2007 i jämförelse med räkenskapsåret 2006. Vi vill vidare studera om det föreligger någon skillnad i företags upplysningar med avseende på företags storlek och branschtillhörighet.

1.4 Avgränsning

Studien har avgränsats till att omfatta företag i sektorerna Industri och Sällanköpsvaror och tjänster som idag är noterade på Stockholmsbörsen samt har tillämpat IFRS de senaste två räkenskapsåren. Vidare har avgränsning gjorts avseende kapitalupplysningskraven i IAS 1 och omfattar enbart punkt 124 B)a beträffande kvalitativa upplysningar.

1.5 Disposition

Kapitel 2 Metod: Här presenteras en beskrivning av arbetsprocessen, vårt val av metod, vårt urval och bortfall. Vidare redogörs för informationsinsamling till empiri och referensram, bearbetning och analys av det empiriska materialet och vår hypotesprövning. Avslutningsvis diskuteras generaliserbarhet och studiens kvalitet.

Kapitel 3 Referensram: Kapitlet inleds med en beskrivning av begreppet transparens i redovisningen, presentation av bakgrunden till IAS 1. Därefter presenteras IASBs föreställningsram samt kvalitativa egenskaper i redovisningen och redogörelse av relationen mellan risk och avkastning. Avslutningsvis presenteras tidigare undersökningar relaterade till vår studie och en diskussion om införandet av IAS 1 punkt 124.

Kapitel 4 Teoretisk Referensram: Här presenteras asymmetrisk information, teorier om upplysningar och institutionell teori.

Kapitel 5 Empiri: Kapitlet är uppdelat i två avsnitt utifrån observationer avseende 2006 och 2007 års upplysningar. Inledningsvis presenteras sammanställningen av observationerna för år 2006 och därefter följer sammanställningen av observationerna för år 2007. Avslutningsvis görs en sammanfattande jämförelse mellan åren.

Kapitel 6 Analys: I kapitlet diskuteras den förändring som skett i upplysningarna mellan åren och det empiriska materialet kopplas till referensramen och den teoretiska referensramen.

Kapitel 7 Slutsats: I kapitlet besvaras studiens frågeställningar. Avslutningsvis förs en diskussion där författarna redogör för sina egna åsikter beträffande huruvida de nya upplysningarna bidragit till att förbättra bedömningen av företags kapitalförvaltning och förslag till fortsatta studier ges.

2. Metod

I detta kapitel ges en beskrivning av hur arbetsprocessen har sett ut under uppsatsens gång, vilken metod som valts vid genomförandet av studien, vilket urval som gjorts och hur stort bortfallet blev. Vidare redogörs för hur informationsinsamlingen gått till, författarnas tillvägagångssätt vid bearbetning och analys av det empiriska materialet, våra hypotesprövningar och generaliserbarhet. Avslutningsvis ges kritik av undersökningsmetod och studiens kvalitet diskuteras.

2.1 Arbetsprocess

Arbetet inleddes med att samla in information om undersökningsområdet för att få en djupare förståelse av bakgrunden till de nya upplysningskraven. Vi sökte efter kommentarer och uttalanden i anslutning till införandet av tillägget i IAS 1. Vidare sökte vi efter artiklar och andra utgivna publikationer inom området. Tidigare uppsatser som gjort liknande studier i nära anslutning till vårt ämnesområde användes för att få inspiration till tillvägagångssätt vid genomförandet av undersökningen. Parallellt med informationsinsamlingen gjorde vi ett urval av de företag som skulle ingå i studien och beställde deras årsredovisningar. Detta eftersom vi från början hade klart för oss att vi ville göra jämförelser och observationer utifrån företags årsredovisningar. Mot bakgrund av den insamlade informationen växte en huvudfrågeställning och två kompletterande frågeställningar fram som vi ville besvara med studien. Med utgångspunkt i våra frågeställningar och mot bakgrund av upplysningskraven utformade vi ett observationsschema med ett antal variabler som omfattades av olika kategorier. Vi utgick ifrån schemat vid observationerna av varje företag och gick igenom årsredovisningarna tillsammans för att diskutera eventuella oklarheter och försäkra oss om att vi hade samma uppfattning avseende informationsinnehållet. Utifrån vår sammanställning av observationerna presenterade vi resultatet i korstabeller och diagram som visade på vissa samband. Vidare ställde vi upp hypoteser utifrån det empiriska materialet och våra frågeställningar som vi testade för statistisk signifikans. De skillnader som vi identifierat i empirin analyserades i analysen som sedan mynnade ut i slutsatsen.

2.2 Val av metod

Inom samhällsvetenskapen brukar man skilja mellan två olika metodiska angreppssätt, kvalitativa och kvantitativa, med utgångspunkt i den information vi söker och den frågeställning vi vill besvara. Kvalitativa metoder syftar framförallt till att skapa en djupare förståelse av det problem som studeras och är inte avsedd att pröva informationens generella giltighet. Kvantitativa metoder kännetecknas av precision, systematiska och strukturerade observationer med åtskilda variabler. Intresset ligger i det gemensamma och genomsnittliga samt att beskriva och förklara. (Holme och Solvang 1996) Vår utgångspunkt är preciserade frågeställningar och en strukturerad modell som verktyg för våra observationer. Vi vill genom våra observationer uttala oss brett om flera förhållanden och dra slutsatser om fler än de som ingår i undersökningen, det vill säga generalisera från en liten grupp till en stor. Syftet är inte att gå på djupet med några speciella frågor utan att skapa generell giltighet. Mot bakgrund av detta har en kvantitativ metod valts.

2.3 Urval

Alla noterade företag på koncernnivå ska tillämpa IAS 1 punkt 124. Det hade därmed varit intressant att undersöka huruvida samtliga noterade företag på Stockholmsbörsen lämnar

upplysningar avseende kapital. Av tidsbrist är det dock inte möjligt att göra en så pass omfattande studie och vi fick därmed göra ett urval av företag.

Företag noterade på Stockholmsbörsen utgör i vår studie den målpopulation som vi vill undersöka. För att göra ett urval från populationen krävs en ram över urvalsenheterna som är föremål för studien. (Dahmström 2005) Som ramförteckning använde vi oss av Stockholmsbörsens lista på noterade företag vilken är indelad i olika sektorer enligt GICS – *Global Industry Classification Standard*. GICS är ett klassificeringsinstrument som används av börsföretag och är framtaget av Morgan Stanley Capital International och Standard & Poor's. Indelningar enligt GICS utgörs av sektorer, branschgrupper, branscher och underbranscher. Det finns tio sektorer som består av Energi, Material, Industri, Sällanköpsvaror och tjänster, Dagligvaror, Hälsovård, Finans och fastighet, Informationsteknik, Telekomoperatörer och Kraftförsörjning. (ASX)

Målet var att studien skulle omfatta cirka 50 företag och med beaktande av eventuella bortfall bestämde vi oss för att göra ett urval om 65 företag. Vi insåg dock att ett urval om 65 företag inte skulle kunna representera samtliga företag inom alla sektorer. Vi valde av den anledningen ut två sektorer, det vill säga två delpopulationer ur målpopulationen. De sektorer vi valde var Industri och Sällanköpsvaror och tjänster. Dessa branscher valdes för att de utgjorde de största sektorerna med flest företag och för att vi ville titta på olika sätt att redovisa i två skilda branscher för att se om det är någon skillnad i upplysningar med avseende på bransch. Anledningen till att vi valde de största sektorerna var med hänsyn tagen till eventuella bortfall. Eftersom vi ville göra ett stratifierat urval och dela in sektorerna i ytterligare tre stratum och göra ett urval från respektive strata, finns risken att stratum i mindre sektorer inte skulle bli representerade vid eventuella bortfall. Vid stratifierat urval delas populationen in i olika stratum där man gör ett urval från varje stratum för att försäkra sig om att alla strata blir representerade i stickprovet. Denna metod ger högre precision än till exempel obundet slumpmässigt urval då olika delgrupper med säkerhet omfattas av urvalet om så önskas. (Dahmström 2005)

När vi delade in sektorerna i olika strata utgick vi ifrån Stockholmsbörsens lista på företag indelade i Large Cap, Mid Cap och Small Cap. Företag noterade på Large Cap -listan är bolag med ett börsvärde överstigande en miljard euro, Mid Cap har ett börsvärde mellan 150 miljoner euro och 1 miljard euro och Small Cap har ett börsvärde understigande 150 miljoner euro. (OMX Nordic Exchange)

Vidare gjordes ett urval från respektive strata i varje sektor. Det är vanligt att göra ett proportionellt stratifierat urval från respektive stratum där fördelningen antar samma proportioner mellan strata som populationen är uppdelad i stratum. I vårt fall ville vi inte bara uttala oss om populationen utan även göra separata uttalanden för respektive stratum. Med anledning därav kan lika många väljas från varje stratum, vilket fungerar bra när varje stratum är ungefär lika stora. (Dahmström 2005) I vårt fall varierade antal företag i sektorerna och respektive stratum. Industrisektorn utgjordes av 64 företag, varav Large Cap bestod av 17 företag och Mid Cap samt Small Cap av 23 företag vardera. Sektorn Sällanköp bestod av 37 företag där Large Cap utgjordes av 7 företag, Mid Cap av 18 företag och Small Cap av 12 företag. Vi valde att styra antalet företag som skulle ingå i respektive stratum med utgångspunkt i en så jämn fördelning som möjligt för att varje stratum skulle bli representerat. Vårt urval om 65 företag antog fördelningen 33 företag i industrisektorn och 32 företag i sektorn Sällanköp. I industrisektorn gjorde vi allokeringen 11 stycken företag i varje stratum.

I sektorn Sällanköp valde vi att undersöka samtliga 7 företag på Large Cap listan, 12 företag på Mid Cap och samtliga 13 Small Cap företag.

När allokeringen var fastställd gjordes ett slumpmässigt obundet urval i respektive stratum. Samtliga företag var numrerade och listade inom respektive stratum. Vi utgick ifrån listan för varje strata och numrerade papperslappar som fick representera respektive företag. Vidare valdes papperslappar slumpmässigt utifrån tidigare bestämt antal företag i varje stratum och vi fick på så sätt fram vårt slutliga urval. Urvalet av företag fastställdes 16 april 2008.

2.4 Bortfall

Inledningsvis valdes som ovan nämnts 65 företag, varav 33 företag ingick i industrisektorn och 32 företag i sektorn Sällanköp. Vi hade som kriterium att räkenskapsåret skulle följa kalenderår för företag som omfattades av studien eftersom upplysningskraven införts från och med 1 januari 2007. Eftersom flertalet företag i sektorn Sällanköp har brutet räkenskapsår resulterade det i ett större bortfall i denna bransch än i Industribranschen. Av 32 valda företag återstod 22 stycken efter bortfall, till största delen på grund av brutet räkenskapsår. I enstaka fall hade vid undersökningens genomförande årsredovisningarna ännu inte utgivits och kriteriet var att årsredovisningarna för räkenskapsåret 2007 skulle ha varit utgivna före 25 april. Bortfallet med avseende på storleksindelning visade sig vara störst bland företag noterade på Small Cap-listan för båda branscherna. Vidare utgjorde Small Cap-företag i branschen Sällanköp den största gruppen bestående av 13 företag, där vi gjort en totalundersökning. Med anledning därav hade vi fler Small Cap-företag i denna bransch i utgångsläget, vilket gjorde att effekten av bortfallet i denna kategori inte blev så stor. Återstående företag efter bortfall i sektorn Sällanköp var i Large Cap 6 stycken, i Mid Cap 8 stycken och i Small Cap 8 stycken. I Industribranschen var inte bortfallet lika stort totalt sett och skillnaden mellan storleksgrupperna var därmed marginell. Efter bortfall återstod bland Industriföretagen 28 företag. I Large Cap förekom inget bortfall och samtliga 11 företag omfattades därmed av studien. I Mid Cap återstod 9 företag och i Small Cap 8 företag.

Totalt var målet som tidigare nämnt att undersöka cirka 50 företag och antalet återstående undersökta företag efter bortfall är just 50 stycken. Vi ansåg därmed inte att bortfallet påverkade studien i någon större utsträckning. Däremot är bortfallet större i branschen för Sällanköp än för Industribranschen, vilket kan innebära att denna bransch inte blev lika rättvist representerad som industribranschen.

2.5 Informationsinsamling

Vi har vid informationsinsamlingen använt oss av skriftliga källor i form av årsredovisningar, böcker, artiklar, tidskrifter, tidigare studier, standarder, Exposure Drafts, Comment letters, Basis for Conclusions och Implementation Guidance till tillägget i IAS 1.

2.5.1 Informationsinsamling och tillvägagångssätt för framställning av empiri

Vi inledde informationsinsamlingen av det empiriska materialet genom att beställa årsredovisningar för 2006 och 2007 avseende samtliga företag som omfattades av urvalet. Med utgångspunkt i de nya upplysningskraven enligt IAS 1 punkt 124 och våra formulerade frågeställningar framställde vi ett schema som verktyg vid våra observationer. Utformningen av observationsschemat för registrering av observationerna är ett viktigt steg i en undersökning som bygger på strukturerade observationer. Vad som menas med ett strukturerat observationsschema är att observatören använder sig av uttalade och fasta regler för observation och registrering. Reglerna beskriver för observatören vad de ska leta efter och hur de skall registrera det de observerar. Ett strukturerat observationsschema kan i flera

avseende likna de frågescheman man har till grund vid strukturerade intervjuer med slutna frågor. Syftet med ett observationsschema är att säkerställa att varje observation registreras på ett så systematiskt sätt så att utfallet av observationerna kan sammanställas utifrån de kategorier som är avsedda att studeras. (Bell 2005)

Vid framställningen av schemat utformade vi en tabell med rader för kategorivariabler och kolumner för mål och metoder avseende kapitalkraven. Vi upprättade med avseende på presentationen av upplysningarna olika kategorivariabler som fick representera var i rapporten man kunde hitta informationen och på vilket sätt de var utformade. Vi gjorde en relativt grov uppdelning i kategorier för att det inte skulle bli oöverskådligt, samtidigt som en avvägning mot för grova kategoriseringar gjordes då det finns risk att man annars förlorar viktig information. Vidare kodades de kvalitativa kategorivariablerna om till siffror för att underlätta jämförelser och skapa överskådlighet. Mål med kapitalförvaltningen utgör en egen kolumn och för att förenkla gjordes en sammanslagning av metod och policy till en och samma kolumn, under benämningen metod. För mål och metod användes konsekvent samma kategorivariabler vid observationerna. Vidare ville vi med vår undersökning också utvärdera kvaliteten i upplysningarna. Ytterligare en kolumn infördes som utvärderade kvaliteten med avseende på såväl presentation av mål som av metod. Kvaliteten kunde endast anta två värden, en för "god" kvalitet och en för "sämre" kvalitet och dessa två värden kodades, liksom övriga kategorivariabler om till siffror.

När vi undersökte företags mål med kapitalhantering tittade vi på upplysningar som berättade vilken kapitalstruktur de eftersträvar. Vi letade efter information om soliditetsmål, mål för skuldsättningsgrad och andra kapitalrelaterade finansiella mått, vilka företag beskriver att de arbetar för att uppnå. Beträffande metoder observerade vi vilken information de lämnar för att till exempel behålla eller förbättra kapitalstrukturen de har eller vill uppnå. Vi tittade på upplysningar avseende exempelvis utdelningspolicy eller beskrivning av återköp av aktier. För att utvärdera kvaliteten beaktade vi huruvida företag lämnar upplysningar i sammanhängande form för mål och metoder, vilken koppling det gjorts mellan dessa och om informationen var tydlig och lätt att finna. För verksamhetsåret med avseende för år 2006 utvärderades inte samma koppling mellan mål och metod som för år 2007 eftersom företag ännu inte tillämpat de nya upplysningskraven.

2.5.2 Informationsinsamling till referensram

Inledningsvis sökte vi efter gamla publicerade uppsatser för att få inspiration till användbara källor vid utformningen av referensramen. Vidare sökte vi efter lämpliga böcker i Göteborgs universitet biblioteks databaser, Gunda och Libris. Vi sökte också efter artiklar i tidningen Balans som påträffades i databasen Far Komplet samt artiklar i databasen Business Source Premier. Sökmotorn Google användes också för att hitta användbar information. De sökord som använts vid informationssökningen är bland andra "IAS 1", "asymmetrisk information", "upplysningar", "avkastning" och "risk".

Inledningsvis har studien baserats på böcker som behandlar risk, avkastning, nyckeltal för kapital samt i viss mån informationsasymmetri. I metodavsnittet har information hämtats från böcker som ger vägledning avseende olika forskningsmetodiker. Referensramen har baserats på såväl artiklar, böcker, IAS 1 och en tidigare doktorsavhandling, vilka behandlar informationsasymmetri, transparens, risk och avkastning, teorier om upplysningar, institutionell teori samt IASBs föreställningsram och kvalitativa egenskaper.

2.6 Bearbetning och analys av det empiriska materialet

I vår studie har vi använt oss av kvalitativa variabler, det vill säga kategorivariabler som är av icke numerisk karaktär. Variablerna befinner sig på nominalskala, då de enbart kan klassificeras i kategorier efter sina variabelvärden. (Körner och Wahlgren 2002) Kunskaper om variabeltyper och datanivåer är avgörande för vilken analys vi ska använda. Vidare beror analysen på hur många variabler som studeras. Univariat analys innehåller endast en variabel, bivariat två variabler och multivariat tre eller flera variabler. Om vi vet vilka variabler och vilken analys vi ska använda är detta avgörande för metoden. Vi valde att testa två variabler åt gången och har således använt oss av en bivariat analys. (Djurfeldt m fl. 2003)

Inledningsvis kan ett samband mellan två variabler åskådliggöras i en tabell eller i ett diagram. (Eliasson 2006) Genom att använda oss av en korstabell kan vi visa fördelningar avseende två eller ibland flera kvalitativa variabler för att se hur många observationer vi får av samtidigt förekommande värden. Eftersom vi arbetar med urval använder vi relativa tal när vi redovisar frekvenserna för att lättare se samband. Särskilt då urvalet är ojämnt fördelat är relativa tal att föredra eftersom ojämn fördelning som presenteras i absoluta frekvenser försvårar att identifiera samband mellan variablerna. Vidare måste vi vid en urvalsundersökning pröva för om observerade samband i korstabellen är sanna eller falska. Detta eftersom vi vid urval har en slumpmässig variation hos undersökningseenheterna som kan ge skillnader utan att de existerar i populationen. (Djurfeldt m fl. 2003)

Genom hypotesprövning kan vi pröva huruvida mätta variabler förhåller sig till varandra. Vi formulerade en nollhypotes och en mothypotes. (Eliasson 2006) Vid hypotesprövningen jämför vi vårt observerade utfall med det utfall vi skulle få om resultatet endast berodde på slumpen. I nollhypotesen saknas skillnader i populationen och den ställs mot en hypotes om att det finns skillnader, det vill säga att slumpen inte har haft någon inverkan. Vid prövningen beräknar vi sannolikheten för om ett observerat samband skulle ha uppkommit av slumpen då det i populationen saknas samband, det vill säga då nollhypotesen är sann. Om denna sannolikhet är tillräckligt liten förkastas nollhypotesen till förmån för mothypotesen. (Djurfeldt m fl. 2003) Ju mindre sannolikheten är, desto mer talar det för att mothypotesen är sann och att nollhypotesen kan avfärdas. Avgörande för om vi kan förkasta nollhypotesen är den signifikansnivå vi väljer att ställa mot sannolikheten, där högre krav på en signifikant skillnad innebär mindre risk att förkasta en sann nollhypotes eller att acceptera en mothypotes som inte stämmer. När sannolikheten är lägre än den signifikansnivå vi valt kan vi acceptera mothypotesen. (Eliasson 2006) Vanligast inom samhällsvetenskapen är en signifikansnivå om 5 %, vilket också vi använder oss av. Vid sannolikheten och signifikansnivån 5 % innebär en observerad skillnad att den är så stor att vi i 95 av 100 stickprov kan skilja den från mindre skillnader åstadkomna av slumpen. Skillnaden är då statistisk signifikant på 5 % nivån. (Djurfeldt m fl. 2003)

För att kunna uttala oss om en statistisk signifikant skillnad använder vi ett mått som utgör ett komplement till korstabellen. Måttet tar fram sannolikheten för att nollhypotesen är sann och vi drar en slutsats utifrån denna sannolikhet. Det mått som använts i studien mäter skillnader mellan variabler och grupper och är ett så kallat icke-parametriskt test, benämnt "Mann-Whitney U".

2.7 Hypotesprövning

Med studien ville vi studera den förändring som skett i informationen från 2006 och 2007 och se eventuella skillnader i informationen mellan företag med avseende på bransch och storlek. Vi ställde därför upp ett antal hypotesprövningar utifrån våra frågeställningar där hypoteserna

bekräftades eller avfärdades utifrån resultatet av testet Mann Whitney U. Vi har vid prövningarna för statistisk signifikans delat upp upplysningar med avseende på mål och metod i tester med var och en av informationsaspekterna för sig. Vidare har vi förenklat genom att slå ihop svarsvariabler för såväl mål som metod i två kategorier när vi gjorde jämförelsen mellan åren. Vid den första typen av prövning fick en kategori representera de företag som inte lämnat upplysningar överhuvudtaget och övriga företag representera den grupp som lämnat upplysningar. Denna förenkling gjordes för att vi först ville testa enbart för om det fanns en statistisk signifikant skillnad i *huruvida* de lämnar upplysningar i jämförelse med föregående år, utan hänsyn tagen till hur och var de lämnas. Samma prövning gjordes med avseende på företags storlek och bransch. Vi prövade därmed för om det föreligger en skillnad i *huruvida* företag med avseende på bransch och storlek lämnar upplysningar om kapitalförvaltningen. Vidare ville vi även pröva för om det är en skillnad mellan åren beträffande *var* de lämnar upplysningar för mål respektive metod. Prövningen gjordes även här med avseende på storlek respektive bransch. En sammanslagning av variabler i två kategorier gjordes där den ena gruppen representerade företag som lämnat upplysningar innanför den finansiella rapporten och den andra gruppen representerade övriga företag inklusive de som inte lämnat några upplysningar alls. Sammanslagningen gjordes för att pröva enbart för huruvida företag upplyser innanför den finansiella rapporten eller ej.

I vårt första test ställde vi upp en hypotes med avseende på huruvida företag lämnar upplysningar om kapitalförvaltningen i relation till föregående år. Vidare prövas för skillnader mellan företags upplysningar med avseende på företags storlek och branschtillhörighet.

H₀: De nya upplysningskraven har *inte* inneburit ökade upplysningar jämfört med föregående år.

H₁: De nya upplysningskraven *har* inneburit ökade upplysningar jämfört med föregående år.

H₀: Det är *ingen* skillnad i huruvida företag upplyser med avseende på vilken lista de är noterade på.

H₁: Det *är* en skillnad i huruvida företag upplyser med avseende på vilken lista de är noterade på.

H₀: Det är *ingen* skillnad mellan den bransch företag är verksam i och huruvida de upplyser.

H₁: Det *är* en skillnad mellan den bransch företag är verksam i och huruvida de upplyser.

I nästa testomgång ställdes en hypotes upp med avseende på *var* i rapporten upplysningar om kapitalförvaltningen lämnas och då huruvida de informerar innanför den finansiella rapporten i relation till föregående år. Vidare prövades för skillnader med avseende på företags storlek och branschtillhörighet.

H₀: De nya upplysningskraven har *inte* inneburit att fler upplyser inom den finansiella rapporten jämfört med föregående år.

H₁: De nya upplysningskraven *har* inneburit att fler upplyser inom den finansiella rapporten jämfört med föregående år.

H₀: Det är *ingen* skillnad med avseende på den lista företag är noterade på och huruvida de upplyser inom den finansiella rapporten.

H₁: Det *är* en skillnad med avseende på den lista företag är noterade på och huruvida de upplyser inom den finansiella rapporten.

H₀: Det är *ingen* skillnad med avseende på den bransch företag är verksam i och huruvida de upplyser inom den finansiella rapporten

H₁: Det *är* en skillnad med avseende på den bransch företag är verksam i och huruvida de upplyser inom den finansiella rapporten.

Avslutningsvis ställde vi upp en hypotesprövning avseende kvaliteten på upplysningarna.

H₀: Kvaliteten har *inte* blivit bättre för upplysningar från föregående år.

H₁: Kvaliteten *har* blivit bättre för upplysningarna från föregående år.

2.8 Generaliserbarhet

Utifrån vårt urval av företag vill vi uttala oss om hela populationen. När man drar stickprov och baserar observationer på dessa stickprov ligger observerade värden ofta ganska nära de sanna värdena för hela populationen. Urvalet utgör den bästa gissningen på de sanna värdena men vi kan dock inte vara säkra på hur nära sanningen vi är eftersom vi inte gjort en totalundersökning. (Eliasson 2006) Utifrån vårt stickprov gör vi uttalanden om sannolikheten för en viss händelse i populationen. Det är därför viktigt att stickprovet inte är för litet eftersom det då blir svårt att uttala sig om händelser som har liten sannolikhet. I vårt fall var bortfallet större i sektorn Sällanköp, vilket ökar risken att våra observerade värden avviker från de sanna värdena i populationen avseende den gruppen. Vidare var bortfallet större i kategorin Small Cap för båda branscherna, men i industrisektorn hade vi ett litet bortfall totalt sett och det blev därmed ingen större variation i antal företag mellan de olika storleksgrupperna. Däremot var bortfallet större i branschen Sällanköp. Small Cap-företagen var en större grupp från början och skillnaden blev därför marginell även i denna bransch. Vi anser att resterande 22 företag i branschen Sällanköp, trots bortfallet har varit tillräckligt många för att kunna bidra med att presentera vissa mönster. För industrisektorn är bortfallet mindre och det innebär minskad risk att våra observationer avviker från de sanna värdena i populationen och att vi med större säkerhet kan uttala oss om denna bransch. (Eliasson 2006).

2.9 Kritik av undersökningsmetod

Vad gäller val av metod finns det för och nackdelar med såväl kvalitativa som kvantitativa metoder. Ibland används en kombination av båda metoder där den ena metoden kan komplettera den andra för att få önskat resultat. Vi valde att göra en kvantitativ studie där vår empiri baserats på enbart sekundärdata då vi utgått ifrån upplysningar som lämnats i årsredovisningar. Vi hade dock kunnat använda oss av primärdata i form av intervjuer med sakkunniga personer inom området som hade kunnat uttala sig om upplysningarna. Kvalitativa intervjuer hade då kunnat fungera som ett komplement till observationerna och eventuellt bidragit till ett bredare perspektiv, men då tiden var begränsad valde vi att endast undersöka sekundärdata. Vidare ansåg vi att primärdata i form av intervjuer inte var nödvändigt för att besvara våra frågeställningar då vi syftade till att göra jämförelser mellan åren beträffande företags upplysningar. Beträffande observationsschemat har det dock funnits visst inslag av subjektivitet. Dels är det inte alltid helt givet huruvida företag upplyst om kapitalhanteringen och vår bedömning av informationen kan avvika ifrån andras bedömningar. Störst utrymme för subjektivitet anser vi att den kvalitativa aspekten i observationsschemat har. Kvalitetsbedömningen anser vi oundvikligen vara subjektiv eftersom möjligheten är relativt stor att andra observatörer skulle göra andra bedömningar av kvaliteten. Vidare var uppdelningen i kvalitet relativt grov, vilket gjorde att många företag

som hamnade i ”mitten” inte alltid var helt självklara i gruppen för ”god” respektive ”sämre” kvalitet.

2.10 Studiens kvalitet

Vid bedömning av studiens kvalitet är reliabilitet och validitet relevanta begrepp. Reliabilitet mäter hur tillförlitlig undersökningen är och validitet är ett mått på studiens giltighet (Patel och Davidsson 2003).

2.10.1 Reliabilitet

Studios reliabilitet, eller tillförlitlighet handlar om hur väl instrumentet motstår olika slumpinflytande. I en undersökning finns alltid ett sant värde och ett felaktigt värde, där det felaktiga värdet kan vara större eller mindre beroende på instrumentets känslighet för slumpinflytande. För att stärka tillförlitligheten handlar det om att reducera det observerade värdets felvärde. Ett reliabelt värde har minskat felvärdet och ligger så nära det sanna värdet som möjligt. (Patel och Davidsson, 2003) I vår studie har vi förstärkt reliabiliteten genom ett strukturerat observationsschema där båda författarna gjort observationer tillsammans. När vi undersökt skillnader mellan variabler uppkom frågan om det funna sambandet speglar ett reellt samband eller endast är en statistisk samvariation som beror på slumpen. För att stärka reliabiliteten ytterligare har vi inför tillämpningen av observationsschemat genomfört en provgenomgång för att säkerställa dess användbarhet. Vid provgenomgången gjorde vi enskilda observationer av samma årsredovisningar för att sedan tillsammans jämföra utfallet av genomgången. För de fall där resultatet skiljde sig åt diskuterade vi orsaken till detta och resonerade fram gemensamma utgångspunkter och tillvägagångssätt vid användningen av observationsschemat. Vi ville säkerställa konsekventa observationer för att öka möjligheten för en utomstående part att använda vår metod och därigenom komma fram till samma resultat. Vidare har vi använt oss av testet Mann Whitney U för att pröva för statistisk signifikans. Utifrån testet har vi i flera fall kunnat konstatera statistiskt signifikanta skillnader på signifikansnivån 5 %, vilket innebär att sambanden endast i 5 av 100 fall beror av slumpen. (Djurfeldt 2003)

Avslutningsvis har empirin grundats på årsredovisningar, vilket ger en hög tillförlitlighet då informationen är offentligt publicerad och inte kan ändras i efterhand. Det innebär att andra kan utläsa samma information som oss i efterhand. Vid informationsinsamlingen till referensramen har standarder och kommentarer till dessa används där tillförlitligheten kan anses vara hög då dessa är skrivna av sakkunniga personer. Artiklar på området har använts för att få så aktuell information som möjligt och som är anpassade till vårt ämnesområde. Dessa har påträffats i databaserna Far komplett och Business Source Premier som ingår i universitetsbibliotekets informationsutbud och anses ha högre tillförlitlighet än andra Internetkällor, då det för dessa inte alltid är klart vem upphovsmannen är.

2.10.2 Validitet

Validitet innebär att man undersöker det man avser att undersöka. Förutsättningen för hög validitet är en god reliabilitet, men en hög reliabilitet är inte ett bevis för god validitet. Ett sätt att försäkra sig om validiteten är att säkerställa innehållsvaliditeten. Innehållsvaliditeten är god om vi lyckas täcka problemområdet och använda begreppen i den teoretiska referensramen översatta till en uppsättning variabler som kopplas till undersökningsinstrumentet (Patel och Davidsson 2003).

Vi har vid utformningen av observationsschemat utgått ifrån våra frågeställningar när vi ställt upp och formulerat variabler. Vi har gjort observationer som visar på skillnaden mellan åren

beträffande var i rapporten företag upplyser och hur upplysningar skiljer sig åt kvantitativt, det vill säga om fler upplysningar lämnas år 2007. Genom vårt insamlade material anser vi att vi kunnat täcka huvudfrågeställningen som berör förändringen i upplysningar mellan åren. Vidare har vi utifrån våra underfrågor delat upp företagen i storleksordning utefter vilken lista de är noterade på samt vilken bransch de tillhör. Mot bakgrund av denna struktur har vi haft en klar koppling till frågeställningarna i åtanke vid våra jämförelser mellan år och grupper.

3. Referensram

Kapitlet inleds med en beskrivning av begreppet transparens i redovisningen, bakgrund till IAS 1, IAS 1 idag samt redogörelse av punkt 124. Vidare följer presentation av föreställningsramen och de kvalitativa egenskaperna i redovisningen, redogörelse för relationen mellan risk och avkastning, tidigare studier och avslutningsvis förs en diskussion avseende tillägget i IAS 1.

3.1 Transparens i redovisningen

Begreppet transparens är mångtydigt och nära förenat med ordet informationsasymmetri. På kapitalmarknaden visar sig bristen på transparens beträffande informationen mellan de som har inblick i företaget och de externa intressenterna. (Oxelheim 2006) Följden av bristande transparens blir bland annat en högre riskpremie och kapitalkostnad, där kapitalkostnad kan definieras som kapitalmarknadens avkastningskrav på kapital (Greve 2003). Förbättrad transparens å andra sidan höjer värderingen på företaget genom lägre riskpremie och lägre kapitalkostnad som i sin tur leder till ökade investeringar. (Oxelheim 2006)

Efter en rad redovisningsskandaler har ordet transparens varit vanligt förekommande i de diskussioner som uppstått till följd av skandalerna. Det har då antagits att ju mer information företaget lämnar desto bättre. Innan intressenterna begravs i information finns det dock ett tillstånd som kan betecknas som optimal transparens. Vad som är optimalt kan ses utifrån olika perspektiv, exempelvis utifrån aktieägarnas synvinkel vilka inte har någon insyn i företaget, eller utifrån företagets perspektiv. Det handlar om en balansgång mellan att lämna rikligt med information för att tillgodose användarna och samtidigt inte rubba känsliga förhållanden vad gäller till exempel konkurrensen. Aktieägarna kan få ändra sin syn på informationskravet för den ytterligare information som kan vålla skada för företaget. Företagsledningen kan sägas stå som en representant för utbudet av information och aktieägarna som representant för efterfrågan av information. Frågan är då vad som efterfrågas av aktieägarna och vilka upplysningar som anses vara optimal transparens. Svaret är, enligt Oxelheim, att den information som är resultatet av den så kallade MUST analysen (Macroeconomic Uncertainty Strategy), som tagits fram som styrinstrument i företag, ger ledningen väsentlig information som också aktieägarna behöver. Analysen identifierar makroekonomiska variabler och beräkning av känslighetskoefficienter för dessa variabler samt utvecklar strategi för att handskas med inflytandet från variablerna. Genom att dela med sig av resultatet från analysen får ägarna en bild av vart företaget är på väg resultatmässigt, vilket värde företaget har och vad företagsledningen har presterat. På så sätt uppnås optimal transparens ur aktieägarens synvinkel. En transparens av detta slag ger ägarna bättre analysunderlag och möjlighet att ha synpunkter på företagets skötsel. Vidare bidrar den ökade transparensen till att förbättra kommunikationen mellan ledning och ägare som borde leda till lägre riskpremier. (Oxelheim 2006)

3.2 IAS 1 – Historia och IAS 1 idag

I takt med ökad internationalisering har behovet av att skapa enhetliga och internationellt accepterade redovisningsregler uppstått. För att tillgodose den internationella kapitalmarknadens behov av en harmoniserad redovisning grundades år 1973 organisationen IASC. Organisationen bestod till en början av revisorsorganisationer från ett tiotal industrialiserade länder och hade som uppgift att utfärda jämförbara standarder, benämnda IAS – regler. IAS 1 började gälla år 1975, under benämning *Upplysningar om*

redovisningsprinciper och syftar till att ange hur den finansiella rapporteringen ska utformas för att säkerställa jämförbarhet över tid och mellan företag. Inledningsvis var standarder utgivna av IASC mycket allmänt hållna och samma transaktion kunde redovisas på flera olika sätt. I slutet av 1980-talet började man se det som ett problem att erbjuda flera alternativ för redovisning av en och samma transaktion. Man menade att det var ett hot mot jämförbarheten och IASC påbörjade därmed ett projekt år 1987 som skulle minska alternativen i redovisningen. Projektet utvidgades efterhand till att omfatta även en allmän översyn av ett antal standarder. Särskild vikt lades vid krav på tilläggsinformation. IAS 1 reviderades 1997 och fick sitt nuvarande namn, *Utformning av finansiella rapporter*. År 2001 ombildades IASC till IASB, bestående av en bredare representation av medlemmar även från näringslivet och utfärdar numera IFRS- standarder. (Lundmark och Jönsson 1999).

IAS 1 anger övergripande krav på utformning, riktlinjer, struktur och innehåll i de finansiella rapporterna för att uppnå jämförbarhet. Standarden ska tillämpas på alla generella finansiella rapporter som upprättas i enlighet med IFRS. Med generella avses då rapporter som ska tillgodose användare som inte har en sådan ställning att de kan begära specifika rapporter anpassade till deras informationsbehov. (IAS 1)

Från och med räkenskapsåret som inleds 1 januari 2007 har ett antal standarder, tillämpningar och tillägg tillkommit. IFRS 7 *Upplysningar* har införts där upplysningskraven har förenklats och till viss del utökats. I utkastet till IFRS 7 fanns krav på utökad information om företagets hantering av kapital, men IASB fann att kraven inte enbart var förenade med finansiella instrument. Därav infördes ett tillägg i IAS 1, punkt 124 A -124 C. (Lundqvist och Nilsson 2007)

3.2.1 IAS 1 punkt 124

De nya upplysningarna i IAS 1 ska göra det möjligt för användarna att bedöma företagets mål, politik och metoder för förvaltning av kapital. (124 A) För att följa detta krav ska företaget lämna kvalitativ beskrivning om sina mål, sin politik och metoder för kapitalförvaltning. Om ett företag är underställt externt påtvingande kapitalkrav ska en beskrivning av dessa och hur de har införlivats i kapitalförvaltningen samt hur de uppfyller sina mål med detta. (124 B), a). Vidare ska företaget lämna kvantitativ information om sin kapitalförvaltning. (124 B)c). Upplysningarna ska baseras på den information som förmedlas internt till företagets ledningsgrupp.

Vad som menas med begreppet "kapital" är inte definierat, utan det är upp till varje företag att bestämma. Den kvantitativa informationen måste dock vara konsekvent mot den kvalitativa informationen. Eftersom kraven är uppställda enligt IFRS ska upplysningarna lämnas i noterna. Upplysningar om till exempel finansiella mål och utdelningspolicy kan ingå i noten eller noterna men de olika upplysningarna ska vara samordnade. Motivering till föreslagen utdelning ingår inte i den finansiella rapporten enligt IFRS, men upplysningar i motiveringen kan behöva samordnas med de nya upplysningarna. (Lundqvist och Nilsson 2007)

3.3 IASBs Föreställningsram

År 1989 publicerade IASC föreställningsramen för finansiella rapporter. Föreställningsramen anger kvalitativa egenskaper för redovisningen, vilka är en förutsättning för att den skall anses vara användbar för intressenterna. (Marton m fl. 2008)

Idag är det ett stort antal företag runtom i världen som upprättar och utformar finansiella rapporter vilka har till syfte att ge externa användare information om företagets verksamhet

och deras ekonomiska situation. Finansiella rapporter kan förefalla lika mellan länder men det finns flera betydande skillnader till följd av olika sociala, legala och ekonomiska faktorer. Vidare föreligger skillnader i användandet av finansiella rapporter som lagstiftare har i åtanke vid fastställandet av nationella redovisningskrav. IASBs föreställningsram behandlar begrepp och grundprinciper för utformningen av finansiella rapporter och har till syfte att bland annat vägleda normgivare i sitt arbete med att ta fram nationella redovisningsstandarder. Föreställningsramen är inte IAS och behandlar därmed inte frågor rörande värderingar eller upplysningar på enskilda områden då dessa redan behandlas i varje enskild IAS. (IASB)

3.4 Rättvisande bild

Begreppet rättvisande bild är en översättning av det brittiska begreppet "a true and fair view". Någon klar definition eller innebörd av begreppet finns dock inte. (Artsberg 2005) Enligt den kontinentala tolkningen, som framförallt företräts av Tyskland, innebär rättvisande bild att redovisa i enlighet med lagar och standarder. Enligt den anglosaxiska tolkningen, som är företrädd av Storbritannien innebär rättvisande bild att det ska vara tillåtet att åsidosätta lagar och standarder, om det anses vara nödvändigt för att avbilda verkligheten i företaget på ett sätt som är rättvisande. (Smith 2006) Begreppet är avsett att sätta användaren i fokus, det vill säga läsaren av årsredovisningen, och denne ska inte vilseledas. Rättvisande bild innebär att helheten i årsredovisningen ska bedömas och inte enskilda regler. (Artsberg 2005)

3.5 Jämförbarhet

Begreppet jämförbarhet brukar avse två aspekter, jämförbarhet mellan företag och jämförbarhet över tid. Förutsättningen för jämförbarhet mellan företag är att lika händelser och tillstånd ska redovisas på samma sätt, det vill säga standardisering är viktigt. (Artsberg 2005) Vidare är jämförbarheten beroende av dels vilka sanktioner som finns, då regler inte följs, och dels av den upplevda legitimiteten i regelsystemet. Beträffande jämförbarhet över tid, är innebörden i kriteriet att lika händelser och tillstånd ska redovisas på samma sätt som ovan. Här tillkommer dock ett problem i att penningvärdet förändras. Vidare får kravet på jämförbarhet inte innebära att företag inte anpassar sig efter nya lagar eller låter bli att förbättra sig. (Smith 2006)

3.6 Nytt och kostnad

Vid framtagandet av den finansiella informationen finns ekonomiska aspekter att beakta. Det finns med andra ord en intäktssida och en kostnadssida, där intäktssidan utgörs av det värde som informationen genererar för användarna och kostnadssidan av de kostnader som är förenade med att kommunicera informationen. Det finns således en avvägning mellan den nytta och kostnad som redovisningen genererar. Det räcker inte med att redovisningsinformationen leder till förbättrade beslut om kostnadssidan är större än intäktssidan. I praktiken är det dock svårt att göra avvägningen. Även om man är säker på att informationen är relevant för användarna är det svårt att uttrycka värdet av informationen i kronor. Bedömningen avseende den information som ska lämnas får därmed ske på intuitiva grunder. (Smith 2006)

3.7 Relationen mellan risk och avkastning

Avkastning är det värdetillskott som en kapitalinvestering genererar och antas härröra från två komponenter, prisökning (ökning i kursen) och utdelning. Prisökningen benämns som värdetillväxt och utdelning som direktavkastning. I detta avsnitt har vi dock inget behov att skilja mellan utdelning och värdeökning utan likställer komponenterna där kursen enbart beror på avkastningskrav och förväntad avkastning som i detta sammanhang är synonyma. (Winell De Ridder 1990)

Risk handlar om osäkerhet avseende framtiden eftersom aktieinvestorer inte vet vilken avkastning investeringen ger. Genom analys eller erfarenhet brukar man dock kunna göra uttalanden och prognoser om framtiden. (Winell De Ridder 1990) Investeringsoptioner som förväntas ha hög risk kompenseras av en riskpremie för det ökade risktagandet som placeringen innebär. Riskerna sägs vara sammansatta av unik risk och systematisk risk (marknadsrisk). Genom en diversifierad aktieportfölj med olika aktier kan svängningar hos enskilda aktier till viss del ta ut varandra. Den del av risken som kan elimineras genom diversifiering är den unika risken. Eftersom den unika risken kan elimineras har denna ingen riskpremie. Det är endast den systematiska risken som beror på bland annat konjunktursvängningar som kräver högre riskpremie. (Greve 2003)

Det räcker dock inte att konstatera att högre risk kräver kompensation i form av högre riskpremie, det vill säga ökade avkastningskrav. Utvärdering måste ske i varje enskilt företag eftersom exempelvis olika miljöer och branscher ger upphov till olika förutsättningar. Vidare kan de finansiella förutsättningarna se olika ut beroende på kapitalstrukturen. Vissa företag är helt finansierade med ägarkapital medan andra till stor del är finansierade med lånat kapital. Riskerna varierar därför från företag till företag beroende på både verksamhetsmiljö och kapitalstruktur. Den risk som är förenad med företagets verksamhet benämns affärsrisk. Företagets möjligheter att påverka affärsrisken är begränsade, särskilt på kort sikt eftersom bland annat investeringar, kundrelationer och organisationen låser företaget till att hålla sig inom vissa ramar under överskådlig tid. (Greve 2003)

Ägarna bär affärsrisken både då företaget är helt finansierat med eget kapital och då tillgångarna delvis finansieras med främmande kapital, eftersom långivarna ska ha sin ränta oavsett hur rörelseresultatet ser ut. Ägarna får sedan hålla tillgodo med det som eventuellt blir över. Om företaget visar ett negativt resultat påverkas inte räntorna, utan ägarna får stå för både förluster och räntekostnader. Eftersom långgivare inte är med och delar på risken innebär således högre skuldsättning större risk för ägarna. Ökad upplåning leder därmed till att ägarna ställer högre avkastningskrav på företaget. Samtidigt innebär hög upplåning att kapital lånas till låg ränta och placeras till högre avkastning där ägarna får tillgodogöra sig mellanskillnaden, vilket benämns hävstångseffekt. Vidare är det av vikt att ta hänsyn till skatt i detta avseende. Den ersättning som betalas i form av räntor till långgivare är avdragsgilla medan utdelningen som utgår till ägarna ska beskattas. Det innebär att vid högre upplåning kommer en större andel av företagets överskott att utbetalas till företagets finansierare eftersom skattekostnaderna minskar. (Greve 2003)

Således innebär högre skuldsättningsgrad en ökad risk och högre avkastning genom finansiell utväxling av kapital och lägre skattebelastning. Vid en viss nivå av skuldsättning börjar långgivare dock att kompensera för konkursrisk genom att höja sina räntor och värderingen av företaget sjunker. (Greve 2003)

3.8 Tidigare studier

Nedan presenteras två studier, "*Essays on information disclosure 2006*" och "*Ready for take-off?*". Den tidigare studien är en doktorsavhandling av Niklas Ström som behandlar informationsupplysningars betydelse och den andra är en studie av PriceWaterhouseCoopers (PWC), vilken genomfördes under tredje kvartalet år 2004 i syfte att se hur företag förbereder sig inför implementeringen av IFRS.

I doktorsavhandlingen har Ström redogjort för vilken betydelse upplysningsinformation har för noterade företag och dess intressenter. Avhandlingen behandlar till största del företag som precis har eller inom en snar framtid kommer att börsnoteras. Han har i sin studie sett på konceptet rörande värdering av relevans som ett kännetecken för att fastställa informationens användbarhet. Som en del av doktorsavhandlingen ingår studien ”*IPO Pricing – Does Prospectus Disclosure Matter?*” där Ström undersökte huruvida företag var över- eller undervärderade. En felvärdering ansåg Ström kan bero på att företag i sina finansiella rapporter inte lämnade tillräckligt med relevant information om sin verksamhet och ekonomiska ställning. Ytterligare förklarande faktorer till att företag felvärderas kan enligt studien bero på företags storlek, marknadssituationen, samt dess ålder och till vilken bransch de tillhör. Variablerna ger upphov till den risk investerare ställs inför beträffande kapitalplaceringen i företaget. Ström har funnit att företag som tillhör Internet- och teknikbranschen är dem som i störst utsträckning felvärderats. Det faktum att omfattande och mer utförliga upplysningar i de finansiella rapporterna leder till att företagsvärderingar blir mer korrekta gäller inte endast för så kallade IPO (Initial Public Offerings) företag utan är en teori som kan tillämpas för alla slags företag.

Studien som PWC genomfört omfattade 323 företag i 20 olika länder vilka alla från och med 1 januari 2005 för första gången skulle tillämpa IFRS till fullo. Studien var en uppföljning av en tidigare undersökning som PWC genomförde under första kvartalet år 2004. De hade utifrån den första undersökningen funnit att företag i liten utsträckning börjat med implementeringen och att det går mycket långsamt framåt för företagen. I den uppföljande studien visade det sig att företagets storlek hade en betydande roll i hur långt företagen hade kommit i implementeringen under det fjärde kvartalet 2004. Företag noterade på Large Cap-listan var de som kommit längst med implementeringen av det nya regelverket. Vidare fanns det ett stort gap mellan företag tillhörande Large Cap-listan och företagen noterade på Mid Cap-listan. Eftersom ett företag tillhörande Mid- eller Small Cap-listan är mindre komplexa än företag tillhörande Large Cap, krävs det en kortare tidsperiod för att göra övergången till IFRS. Kvartalsrapporter lämnas vanligtvis av företag tillhörande Large Cap-listan som som därmed tidigare än andra börjat implementera nya standarder vilket resulterar i ett försprång vid upprättandet av den årliga finansiella rapporten.

3.9 Diskussion om införandet av IAS 1 punkt 124

Innan IASB antog de nya kapitalhanteringskraven i IAS 1 publicerade de ett förslag sommaren 2004, Exposure Drafts 7 Financial Instruments: Disclosures. Denna publikation innehöll bland annat en fråga om de då föreslagna kapitalhanteringskraven där normsättare, revisionsbyråer, företag och andra insatta parter fick möjlighet att komma med kommentarer. I den diskussion som uppstod ifrågasatte många respondenter upplysningskravet gällande externt påtvingade kapitalkrav. Desto fler motsatte sig kraven om upplysning gällande det interna kapitalkravet. (Iasplus.com) Flertalet argument för och emot förslaget framfördes och nedan redogörs för ett urval av dessa.

Motståndarna till förslaget ansåg att företags konkurrenser kan vinna fördelar genom upplysningarna, det vill säga informationen kan anses vara kommersiellt känslig. (ACT 2004) Ett annat motargument var att interna kapitalmål skiljer sig mellan företag och att de använder olika definitioner för kapital internt, vilket leder till att det uppstår förvirring bland användarna och sämre jämförbarhet mellan företag. (CCDG 2004) Det kan därmed sägas att avskild information om ett företags kapitalmål istället kommer att utgöra vilseledande information. (ACT 2004) Beträffande metod och policy avseende kapitalhantering ansåg *The Institute of Chartered Accountants in Ireland* det vara betydelsefullt att lämna upplysningar

då den är förenade med olika risker, vilket gör att informationen är en viktig del av den information som företaget lämnar i den finansiella rapporten. De ansåg dock vad gäller upplysningar om mål med kapitalförvaltningen att företag med priskänslighet kan drabbas negativt av de nya kraven. (ACT 2004)

IASB hade redan innan de gav ut ED 7 vetskap om att kritik skulle uppstå från respondenterna angående upplysningskravet avseende företags kapitalförvaltning. IASB antog ändå ED 7 i dess föreslagna form med ett undantag. Undantaget var att krav inte ska föreligga för att ge jämförbar information som redan krävs av IAS 32. (Iasplus.com)

4. Teoretisk referensram

I detta avsnitt presenteras asymmetrisk information, teorier om upplysningar och institutionell teori.

4.1 Asymmetrisk information

Begreppet asymmetrisk information myntades under 1970-talet av 2001 års nobelpristagare i ekonomi; George Akerlof, Michael Spence, och Joseph Stiglitz. Informationsasymmetri uppstår när en aktör på ena sidan har bättre information än aktören på andra sidan. Aktörerna kan vara säljare eller köpare, vilka inte har lika stor mängd information om produkten som skall bytas mellan parterna. Ett välkänt exempel på ojämn informationsfördelning är fallet med köparen och säljaren av en begagnad bil där köparen har mindre information om den begagnade bilens kvalitet än säljaren. Nobelpristagaren, Akerlof visade i sin berömda artikel, ”*The Market for Lemons*” att det finns en möjlighet att informationsasymmetri leder till ett negativt urval, så kallat Adverse Selection. Bilköparens brist på information kan göra att säljaren av begagnade bilar som är av dålig kvalitet driver ut bilar med god kvalitet från marknaden. (Löfgren 2001) Detta eftersom priset på en begagnad bil med bra kvalitet och en med dålig, inte kan urskiljas av köparna. Ägare av en begagnad bil med bra kvalitet väljer att inte sälja eftersom priset inte avspeglar bilens värde, detta kommer i extremfall leda till att endast begagnade bilar med dålig kvalitet säljs på andrahandsmarknaden. (Frank 2006)

Informationsasymmetri kan delas upp i två aspekter utifrån när i tiden de inträffar, vilka brukar klassificeras som, *Adverse Selection* och *Moral Hazard*. Den förstnämnda berördes tidigare och översätts på svenska till *Negativt urval*. Negativt urval uppstår före det att en transaktion genomförs. För investerare uppstår problemet med informationsasymmetri när de vill tillskjuta kapital till företaget och har mindre information om företagets verksamhet, risknivå och framtida vinstmöjligheter än företagets ”insiders”. Ju större informationsövertag ”insiders” har, desto större risk att placerarna investerar i ”fel” företag. (Bergström och Samuelsson 2001)

Moral Hazard uppstår först efter att transaktionen genomförts. Begreppet Moral Hazard härstammar, liksom Adverse Selection från försäkringslitteraturen. Moral Hazard är det övervakningsproblem som uppstår exempelvis när en privatperson tecknar en hemförsäkring hos ett försäkringsbolag och vid kontraktets ingående inte har för avsikt att illojalt utnyttja försäkringen, men efter avtalets ingång missbrukar avtalet genom att till exempel avsiktligt låta bli att låsa ytterdörren. Vidare kan jämföras med övervakningsproblematiken som uppstår efter att aktieägare utsett en styrelse som tillsammans med verkställande direktör ska ansvara för den löpande verksamheten, då svårigheten ligger i att övervaka huruvida dessa tillgodoser ägarnas intresse. (Bergström och Samuelsson 2001)

4.1.2 Asymmetrisk information och företag

Informationsutbud på kapitalmarknaden har sitt ursprung i Eugene F Famas teori om *den effektiva marknadshypotesen*. Enligt Fama skall en tillgångs pris när som helst i tiden till fullo reflektera all tillgänglig information. För att teorin ska gälla måste tre antaganden vara uppfyllda, nämligen; inga transaktionskostnader förekommer, all information finns tillgänglig utan kostnad och att alla aktörer på den finansiella marknaden antas vara rationella och handlar i syfte att maximera sin vinst. Om dessa antaganden uppfylls kommer priset på aktier till fullo att reflektera all tillgänglig information och marknaden anses vara fullständigt

effektiv. Vidare påpekar Fama att en marknad aldrig i praktiken uppnår den effektiva marknadshypotesen trots att all information är tillgänglig, eftersom vissa investerare bättre kan tillgodogöra sig informationen och då göra bättre val av investeringar. (Fama 1970)

Den effektiva marknadshypotesen indikerar tyngden av att upplysningar finns tillgängliga för investeraren på kapitalmarknaden. Investerare använder tillgänglig information vid utvärderingen av företags värde. Särskilt betydelsefullt är upplysningar då företaget tillhör en marknad som har en hög risknivå och en högre marknadsosäkerhet. (Ström 2006) Det är dock omöjligt för investerare att ta reda på allt om företaget eftersom viss information alltid stannar hos styrelse och företagsledning (Hansson 2005). Fördelen med att företag lämnar rikligt med information är att det minskar informationsasymmetrin som försämrar den effektiva fördelningen av kapital på marknaden. Enligt en studie har det visat sig att i företag som har en svag analytisk uppföljning kommer en ökning i upplysningar leda till att företag reducerar kostnaden för eget kapital i form av lägre avkastningskrav till aktieägare. Man har även funnit ett samband mellan företagets upplysningar och analytikens förmåga att bedöma god kvalitetsnivå, vilket även minskar företagets kostnader för främmande kapital. Det är tyvärr inte alltid genomförbart att lämna all information eftersom bolagen behöver beakta bland annat kursvärdet och konkurrensen när de lämnar upplysningar om viktig information om verksamheten. Vi kan därmed urskilja ett negativt samband mellan att lämna mycket detaljerade upplysningar och effekten på företags kursvärde. Således leder ökad informationsupplysning till såväl positiva som negativa ekonomiska konsekvenser för företaget. (Ström 2006)

4.2 Teorier om upplysningar

I den teoretiska kopplingen mellan upplysningar och kostnader för eget kapital har ett stort antal forskare förespråkat information för att minska företags kostnader för eget kapital. (Botosan 2006)

I och med att företag lämnar information om sin verksamhet blir det möjligt för analytiker och investerare att grunda sina beslut på tillförlitliga källor. Informationen som lämnas kan vara av olika typ och kan lämnas på olika sätt. En indelning kan ske genom att gruppera information som antingen reglerad eller icke-reglerad. Med reglerad information menas att den lämnas i finansiella rapporter såsom årsredovisningar, medan icke-reglerad information är det som företag frivilligt upplyser om. Frivilliga upplysningar kan lämnas via flertalet olika distributionskanaler och kan även återfinnas i årsredovisningar. Forskare anser att det är den information som lämnas i företags årsredovisningar som är den information som anses vara det viktigast underlaget för investerare och analytikens beslut. (Ström 2006)

Behovet av information och hur mycket information som anses vara lämpligt för företag att lämna till allmänheten har debatterats av flera forskare. Åtskilliga anser att informationen som idag lämnas i den finansiella rapporten är otillräcklig för att investerare ska ha möjlighet att fatta rätt beslut. (Ström 2006) Då all information som lämnas till aktieägare av ett noterat företag blir offentlig måste företaget beakta vilken information de lämnar, eftersom viss information samtidigt kan gynna konkurrenterna och därmed skada företaget. (Hansson 2005)

4.3 Institutionell teori

Det finns olika typer av organisationsfält vilka består av organisationer som är involverade av samma typ av aktivitet och det är inom dessa fält som organisationernas värderingar och regler byggs upp. Organisationer som tillämpar dessa värderingar och regler tar dem för givet utan att lägga större vikt på hur de uppkommit och varför organisationen tillämpar just dessa

värderingar. Den nya institutionella teorin har grundats på att organisationer arbetar för att uppnå legitimitet och deras handlande tenderar att likna organisationer som enligt organisationens mening uppfattas som framgångsrika och legitima. (Törnqvist m fl. 2000)

Inom institutionell teori förekommer det tre olika skolbildningar, där den första är fokuserad på tvingande reglers betydelse för institutionens uppkomst, den andra utgörs av normerande regler och den tredje inriktas på det som anses utgöra en självklarhet. Tengblad anser att man vid beaktandet av institutioner även bör ta hänsyn till tre generella värden vilka kan ses som en institutionsmodell. Modellen upprätthålls av tre samverkande fenomen - regler, aktörer och handlingar. Tengblad anser vidare att om en studie skall göras på ett av dessa fenomen skall det tas i relation till de andra två fenomenen. (Tengblad 2006)

Som ovan nämns imiterar organisationer andra, som av organisationen anses vara legitima och framgångsrika. Trots denna imitation blir resultatet ändå att värderingar och normer i praktiken tillämpas olika. Organisationer arbetar istället för att uppnå samma eller liknande konsekvenser, vilket oftast inte innebär att imiteringen blir exakt, utan organisationerna försöker att identifiera andras framgångsfaktorer och sedan översätta faktorerna till något som passar in i deras situation. Det kan därmed inte anses vara en fullständig imitation utan istället ses som att organisationer lånar vissa drag från andra organisationer. Ett resultat av denna typ av imitation är att organisationsfält både till viss del är homogena och till viss del heterogena. (Tengblad 2006)

5. Empiri

Nedan presenteras resultatet av våra observationer i korstabeller och diagram för år 2006 och 2007. För varje år redogörs också för upplysningarnas kvalitet och avslutningsvis förs en sammanfattande diskussion där en jämförelse görs mellan åren.

5.1 Inledning

I avsnitt 5.2 redogörs för utfallet av observationer avseende år 2006. Resultatet av observationerna beskrivs med hjälp av diagram och korstabeller för mål respektive metod var för sig. Avsnittet inleds med en beskrivning av *huruvida* företag totalt sett lämnat upplysningar eller inte, vilket vidare är indelat med avseende på bransch och storlek. Fortsättningsvis görs en beskrivning med avseende på *var* företag lämnar informationen med uppdelning i bransch och storlek, liksom ovan. I avsnittet 5.3 redogörs för observationerna avseende år 2007 med samma struktur som för år 2006.

5.2 År 2006

5.2.1 Företags upplysningar för år 2006

Utifrån nedanstående tabeller kan vi utläsa att en övervägande majoritet av företag under 2006 lämnar upplysningar om sin kapitalhantering trots att några krav ännu inte införts. Vidare har en skillnad i upplysningar avseende mål och metod identifierats där det visat sig att företag i större utsträckning upplyser om metod än om mål. Totalt sett upplyser 62 % av företagen om sina mål medan 82 % av företagen upplyser om sin metod med kapitalhanteringen.

5.2.2 Upplysningar med avseende på storlek

I tabellen nedan har en storleksuppdelning gjorts, vilken visar på skillnader beroende på vilken storlekkategori företag tillhör. Större företag lämnade oftare upplysningar än mindre företag där andelen företag som upplyste antog en fallande ordning efter storlek. Det innebär att företag noterade på Large Cap-listan lämnade upplysningar om *mål* i störst utsträckning och då i 76,5 % av fallen för den kategorin. För gruppen Mid Cap lämnade 70,6 % upplysningar och för Small Cap endast 37,5% av företagen.

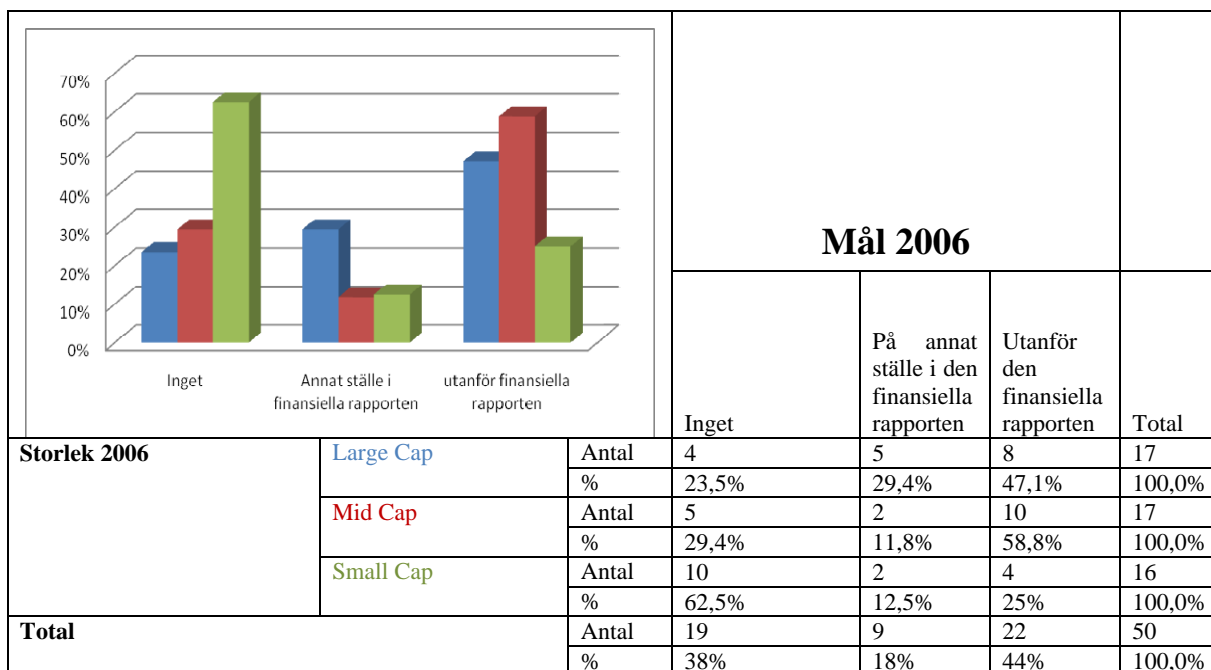

Diagram 5.1 Upplysningar om mål uppdelat efter storlek på företag för år 2006

Vad gäller upplysningar om metod lämnade lika stor andel av företagen noterade på Large Cap-listan som företag tillhörande Mid Cap-listan upplysningar, där andelen uppgick till 88,2 % av företagen. Företag i gruppen Small Cap upplyste om metod i 68,8 % av fallen.

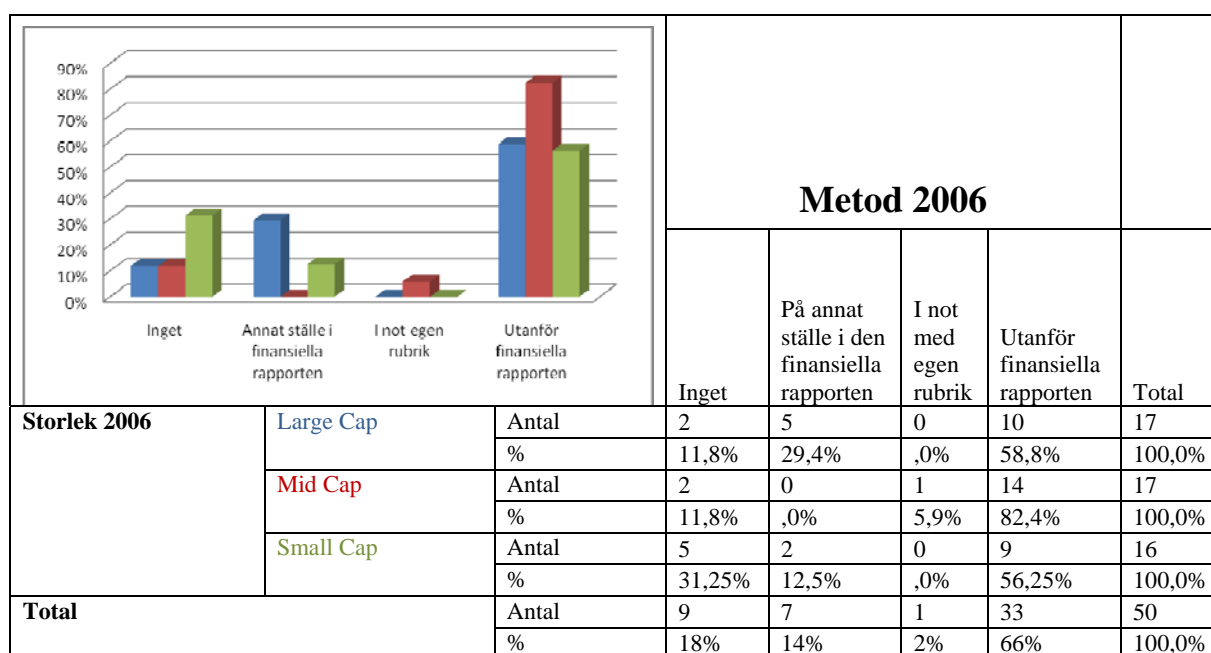

Diagram 5.2 Upplysningar om metod uppdelat efter storlek på företag för år 2006

5.2.3 Upplysningar med avseende på bransch

Vid jämförelsen mellan branscher visade det sig att fler företag i industrisektorn lämnade upplysningar om *mål* jämfört med företag i sektorn Sällanköp, då andelen industriföretag som upplyst uppgick till 67,9 % jämfört med 54,5 % av övriga företag.

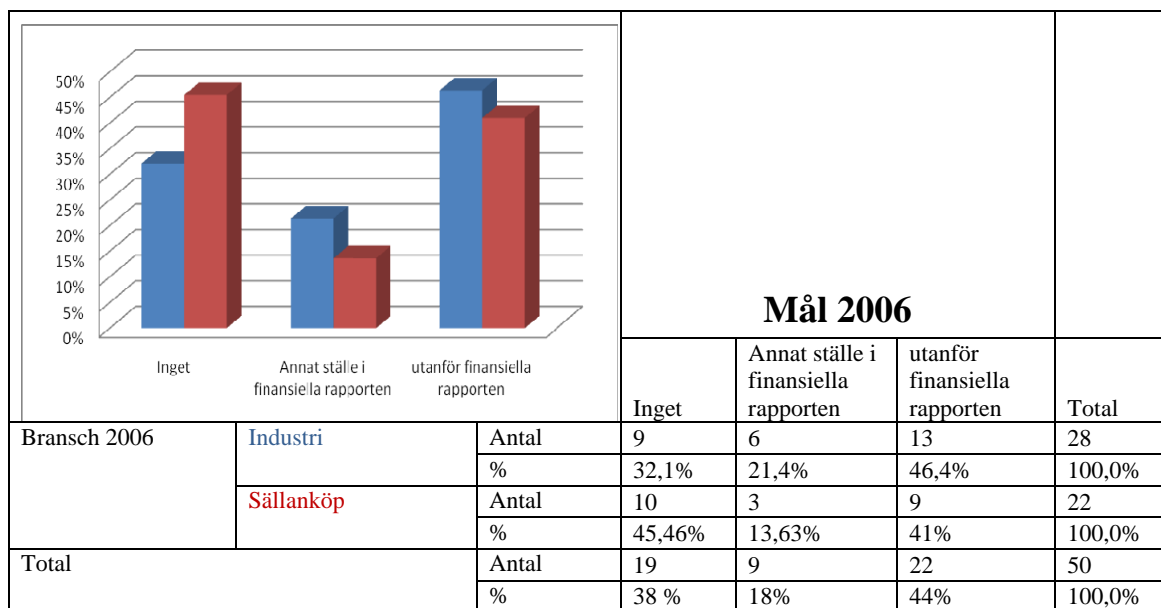

Diagram 5.3 Upplysningar om mål uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2006

Däremot visade det sig att företagen i sektorn Sällanköp i större utsträckning lämnade upplysningar om *metod* jämfört med industriföretagen. Fördelningarna visade på att 90,9 % av företagen i gruppen Sällanköp lämnade upplysningar om metod jämfört med 75 % av industriföretagen.

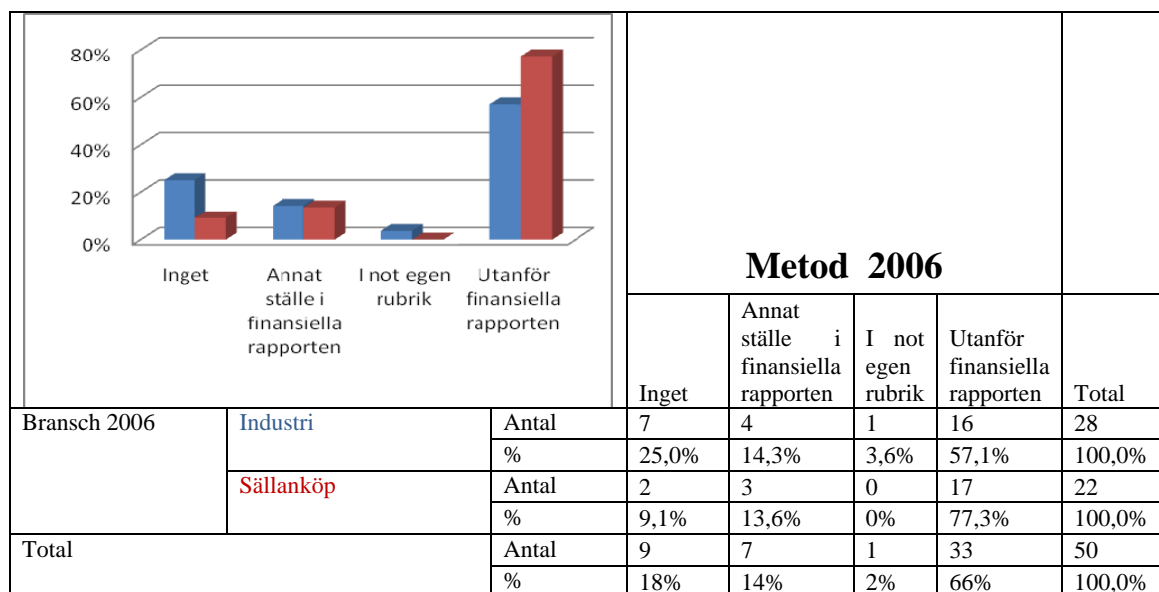

Diagram 5.4 Upplysningar om metod uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2006

5.2.4 Placering av upplysningar

För de som lämnat upplysningar om *mål* år 2006 upplyste flest antal företag (44 %) utanför den finansiella rapporten och då ofta under avsnittet som benämns ”Finansiella mål”. Resterande företag (18 %) lämnade upplysningar om mål i ”Annat ställe i den finansiella rapporten”, vilket ofta är förvaltningsberättelsen. Målen som angavs var ofta uttryckta som mål för soliditet eller skuldsättningsgrad, vilket vi kunde använda för att bedöma vilken kapitalstruktur de vill uppnå.

Vad gäller den *metod* företagen tillämpar upplyste 66 % av företagen utanför finansiella rapporten, ofta under avsnittet "aktien", liksom för upplysningar om mål. 14 % av företagen upplyste på annat ställe i finansiella rapporten, det vill säga i flertalet fall i förvaltningsberättelsen. De metoder som angavs utgjordes oftast av vilken utdelningspolitik de använder för att uppnå sin kapitalstruktur. Om företagen exempelvis beskrev att de ville dela ut 50 - 70 % av vinsten kunde vi förstå det som att de prioriterar hög avkastning och högre riskprofil framför hög soliditet. Vidare kunde vi förutom utanför finansiella rapporten och på annat ställe i finansiella rapporten även finna upplysningar om metod "I not egen rubrik" för ett av de undersökta företagen.

5.2.5 Placering av upplysningar med avseende på storlek

Vid jämförelsen mellan olika stora företag visar korstabellerna att varje kategori följer samma mönster som vi observerat totalt sett, både beträffande upplysningar om mål respektive metod. Det innebär att samtliga storlekskategorier upplyser i störst utsträckning om såväl mål som metod utanför den finansiella rapporten. Vad gäller upplysningar om *metod* noterades att inget företag på Mid Cap-listan upplyst på annat ställe i den finansiella rapporten, men att ett företag upplyst under egen not med egen rubrik år 2006.

5.2.6 Placering av upplysningar med avseende på bransch

Vad gäller branschindelningen visar den, liksom storleksindelningen att båda branscher i störst utsträckning upplyser utanför finansiella rapporten för såväl mål som metod. En skillnad som vi funnit mellan branscherna är däremot att ett industriföretag lämnat upplysningar om *metod* i en egen not med egen rubrik, men då endast för metod utan att ange mål.

5.2.7 Kvalitetsbedömning av upplysningarna

Vi gjorde vidare en kvalitetsbedömning av hur information utformades. Upplysningar för *mål* bedömdes i flertalet fall uppnå "god" kvalitet, men det var en marginell skillnad mot andelen företag, vars upplysningar hade "sämre" kvalitet. Vad gäller *metod* översteg upplysningar som hade "sämre" kvalitet med stora marginaler de upplysningar som uppnått "god" kvalitet. Vid kvalitetsbedömningen hade vi vissa kriterier för att upplysningarna skulle anses ha "god" kvalitet. Informationen om mål och metod skulle lämnas sammanhängande och beskrivas på ett tydligt och enkelt sätt för att kunna bedöma målet för kapitalförvaltningen och tillvägagångssätt för att nå denna. För år 2006 fanns dock inga förväntningar på sammanhängande information eftersom det ännu inte fanns något krav på upplysningar. Vidare ansågs upplysningar som omfattade mer än ett mål eller flera metoder för kapitalhanteringen uppnå "god" kvalitet. Vid utvärderingen av kvaliteten på upplysningarna har hänsyn tagits till att informationen avser 2006 och med anledning därav har det som ansetts vara "god" kvalitet här är inte alltid varit "god" kvalitet för år 2007. Vi bedömde informationen som "god" om den var tydlig och lätt att finna i rapporten och med beaktande att upplysningar lämnas trots att det inte finns något krav på det. Mot bakgrund av detta fick flera företag som lämnat någon form av information om sin kapitalhantering, under förutsättning att den var tydligt angiven, snarare betyget "god" än "sämre".

5.3 År 2007

5.3.1 Företags upplysningar för år 2007

År 2007 lämnade 84 % av företagen upplysningar om *mål* och 94 % av företagen upplysningar om *metod*. Trots att upplysningskrav införts är det följaktligen fortfarande en del företag som inte lämnat upplysningar beträffande kapitalhanteringen. Flera företag som ingick

i studien har för år 2007 informerat läsarna under redovisningsprinciper om att en ändring i IAS 1 har skett och innebörden av detta. Ändå är det flera företag som inte lämnat information med avseende på kapital, trots att de angivit att de tillämpat upplysningskraven. Ett exempel är Small Cap-företaget KABE som ingår i sektorn Sällanköp. Företaget har angett att de upplyser enligt kraven i IAS 1, men i rapporten är informationen oerhört begränsad eftersom de inte upplyst om mål och för upplysningar avseende metod är informationen bristfällig. Ett annat exempel är Industriföretaget HL Display, noterade på Small Cap-listan där det är oklart om företaget är helt införstått med vad de nya upplysningskraven innebär. Under redovisningsprinciper fann vi följande beskrivning; ”... upplysningar enligt IFRS 7 och sammanhängande ändringar i IAS 1 Utformning av finansiella rapporter ställer krav på omfattande upplysningar om den betydelse som finansiella instrument har för företagets finansiella ställning och resultat samt kvalitativa och kvantitativa upplysningar om riskers karaktär och omfattning”. Beskrivningen ger uppfattningen att företaget inte har skiljt på IFRS 7 och IAS 1 och några upplysningar avseende kapital enligt IAS 1 lämnas inte alls.

5.3.2 Upplysningar med avseende på storlek

Utifrån storleksindelning kan vi se att lika stor andel av företag i sektorerna Large Cap som Mid Cap lämnade upplysningar om *mål*, vilket är 94,1 % av företagen i respektive sektor. Small Cap- företagen upplyste endast om sina mål i 62,5 % av fallen.

Beträffande upplysningar om *metod* informerade samtliga Mid Cap- företag om sin metod, medan Large Cap angav upplysningar om mål i samma utsträckning som de informerade om metod, det vill säga i 94,1 % av fallen. För gruppen Small Cap lämnades upplysningar om metod i 87,5 % av fallen.

5.3.3 Upplysningar med avseende på bransch

Vid fördelningen i olika branscher kan vi från tabellen nedan utläsa att företag i industrisektorn i större utsträckning (89,3%) lämnade upplysningar avseende *mål* än företag i branschen för Sällanköp (77,3%). Vad gäller *metod* lämnade å andra sidan samtliga företag i sektorn Sällanköp och 89,3 % av företag i industribranschen upplysningar.

5.3.4 Placering av upplysningar

För år 2007 upplyser flest antal företag om såväl mål som metod för kapitalhanteringen i not med egen rubrik i den finansiella rapporten. Rubriken fann vi i flertalet fall under noten ”Finansiella risker” och benämndes exempelvis ”kapitalrisk”, ”kapitalhantering” eller ”kapitalstruktur”. För de företag som inte upplyser i not med egen rubrik är det vanligast att dessa upplyser på annat ställe i den finansiella rapporten.

5.3.5 Placering av upplysningar med avseende på storlek

Large Cap-företag lämnar i störst utsträckning upplysningar om såväl mål som metod på annat ställe i den finansiella rapporten. Mid- och Small Cap- företag lämnar däremot oftare upplysningar om mål respektive metod i not med en egen rubrik. Sällsynt är att företag i ett ”Eget avsnitt” lämnar information. I vår studie har endast ett företag lämnat upplysningar i ett eget avsnitt, nämligen industriföretaget Alfa Laval som är noterade på Large Cap-listan. Alfa Laval lämnade inte någon information överhuvudtaget avseende mål år 2006 och var synnerligen begränsade i sina upplysningar om metod för kapitalhanteringen. I 2007 års finansiella rapport beskrev Alfa Laval utförligt och noggrant sina mål, metoder och policy vad gäller kapitalhanteringen i ett avskilt avsnitt inom den finansiella rapporten. Av dem Small Cap-företag som lämnat upplysningar redovisade samtliga innanför den finansiella rapporten.

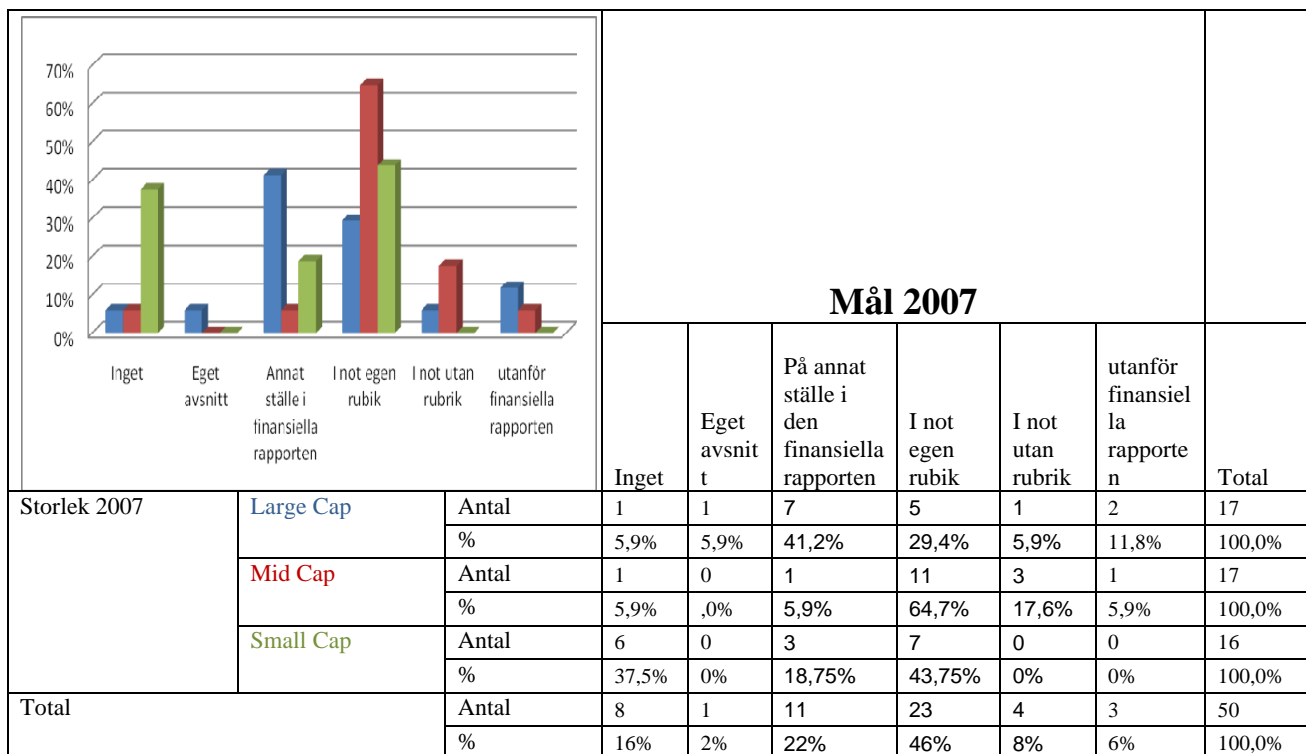

Diagram 5.5 Upplysningar om mål uppdelat efter storlek på företag för år 2007

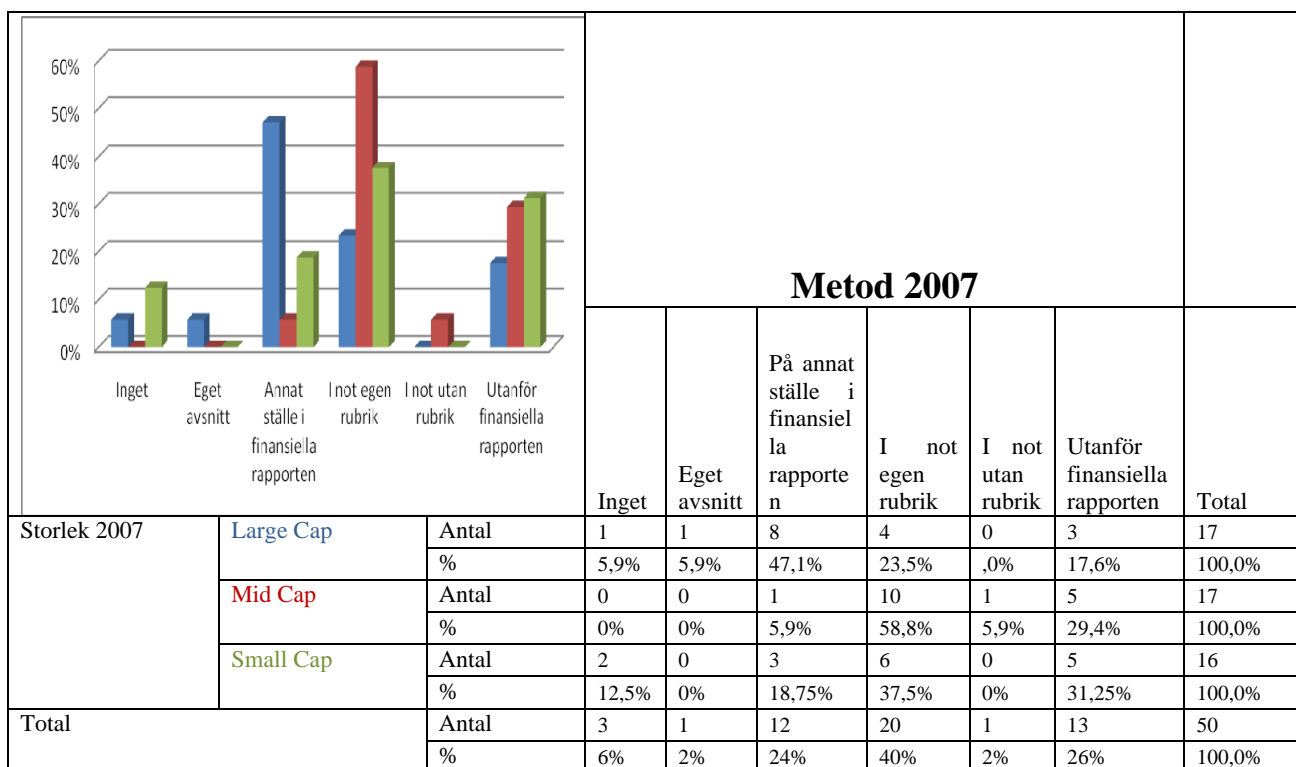

Diagram 5.6 Upplysningar om metod uppdelat efter storlek på företag för år 2007

5.3.6 Placering av upplysningar med avseende på bransch

Vid jämförelsen mellan branscher visar tabellerna nedan att båda branscher i störst utsträckning upplyser om mål och metod i not med egen rubrik. Däremot antar industribranschen mer spridd fördelning vad gäller placeringarna av upplysningar för både

mål och metod, jämfört med sektorn Sällanköp. I branschen Sällanköp finner vi istället en övervägande majoritet som lämnar upplysningar om *mål* i not med egen rubrik. Beträffande *metod* finner vi två stora fördelningar, där andelen som upplyser utanför finansiella rapporten utgör en marginell skillnad mot de som upplyser i not med egen rubrik.

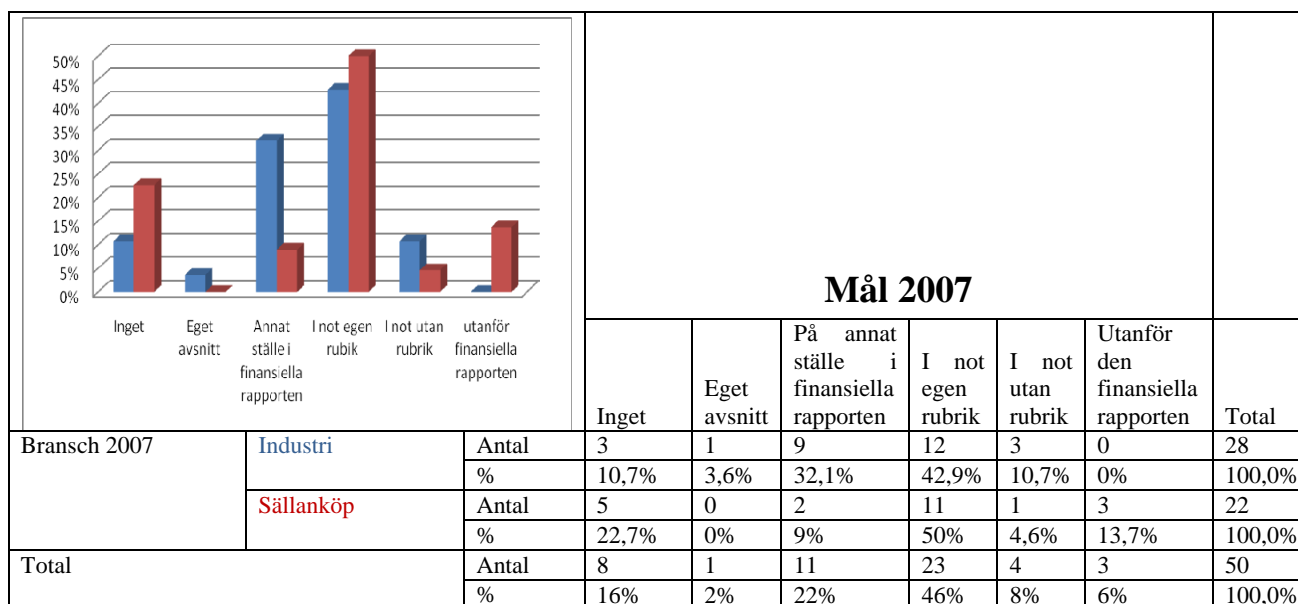

Diagram 5.7 Upplysningar om mål uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2007

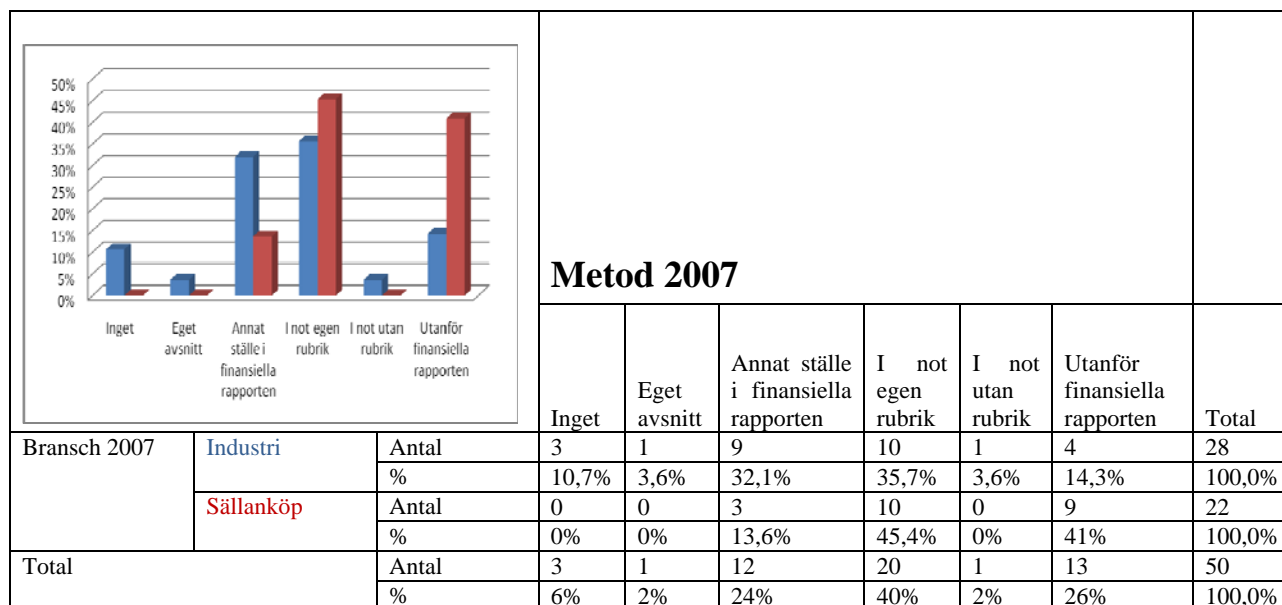

Diagram 5.8 Upplysningar om metod uppdelat efter företags branschtillhörighet för år 2007

5.3.7 Kvalitetsbedömning av upplysningarna i relation till år 2006

Beträffande kvaliteten har den förbättrats för såväl upplysningar om mål som för metod. För *mål* är det betydligt fler företag som uppnår ”god” kvalitet än ”sämre” kvalitet, till skillnad från 2006 då skillnaden var marginell. Avseende *metod* har klyftan mellan andelen företag med ”god” kvalitet och ”sämre” kvalitet utjämnats, men det är fortfarande fler företag som har ”sämre” kvalitet på upplysningarna än ”god” kvalitet.

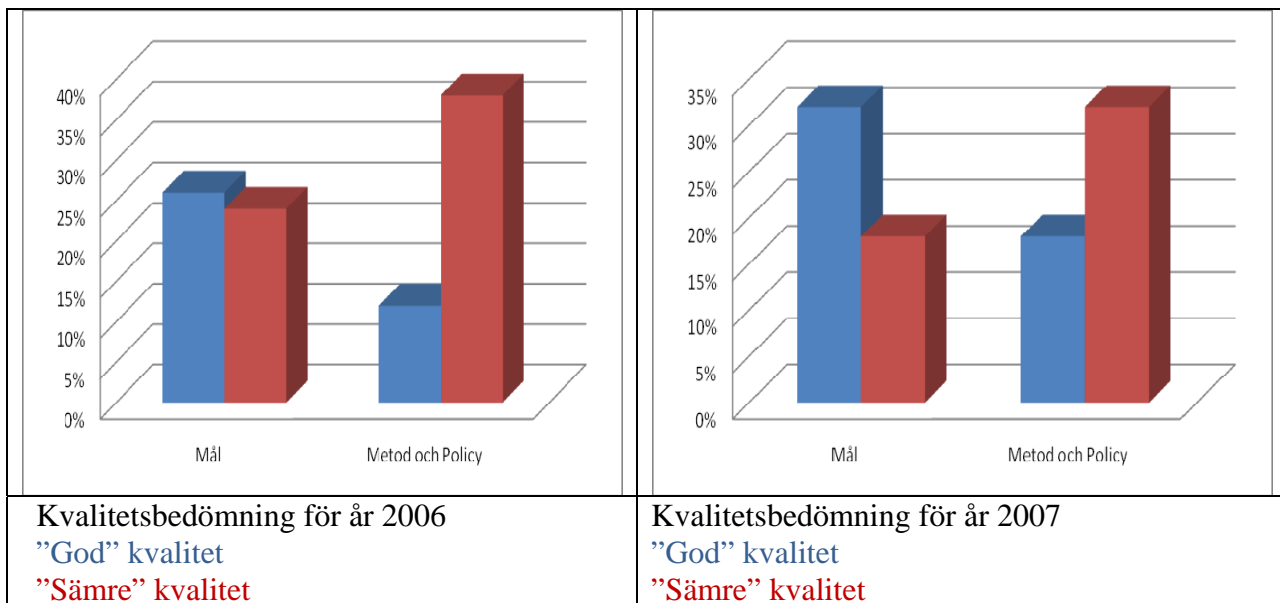

Diagram 5.9 Kvalitetsbedömning av upplysningar avseende mål och metod för respektive år

5.4 Sammanfattande jämförelse mellan år 2006 och 2007

Sammanfattningsvis har andelen företag som lämnar upplysningar om såväl mål som metod ökat mellan åren. Observationerna från år 2006 visade att företag är "bättre" på att lämna upplysningar om metod än om mål. År 2007 lämnar företag fortfarande i större utsträckning information om sin metod, även om "klyftan" mellan upplysningar om mål och metod har minskat.

Utifrån storleksuppdelning visade det sig att år 2006 lämnade större företag oftare upplysningar om *mål* än mindre företag och med fallande ordning efter storlek. År 2007 upplyser företag i sektorn Mid Cap i lika stor utsträckning om sina mål som företag tillhörande sektorn Large Cap. Fortfarande är det dock en stor andel företag noterade på Small Cap-listan som inte lämnar upplysningar om mål, även om betydande förbättringar observerats sedan år 2006.

Beträffande *metod* lämnade lika stor andel av Large Cap-företag som Mid Cap företag upplysningar år 2006. År 2007 upplyser samtliga företag i sektorn Mid Cap om metod och då i större utsträckning än företag i övriga sektorer. Small Cap-företag visade på en betydlig ökning i andelen som upplyser, men lämnar fortfarande i mindre utsträckning upplysningar än företag noterade på listorna Large- och Mid Cap.

När företagen indelades efter bransch visade det sig för år 2006 att företag i industrisektorn var bättre på att lämna upplysningar om sina *mål* än företag i sektorn Sällanköp. Däremot lämnade fler företag i branschen Sällanköp upplysningar om *metod*. År 2007 hade det inte skett någon förändring mellan branscherna då industriföretag fortfarande i större utsträckningen upplyste om mål och företag i sällanköpsvaror och tjänstesektorn om metod. Skillnaden var istället kvantitativ, det vill säga fler upplyste i varje bransch, men fördelningarna var oförändrade.

Beträffande *placeringen* av upplysningar informerades företag år 2006 om mål och metod till största del utanför den finansiella rapporten. Uppdelningen i storlek och bransch visade inte på någon annorlunda fördelning än hur företag totalt sett lämnade upplysningar, vilket innebär att båda branscher lämnade upplysningar utanför den finansiella rapporten till övervägande

del. År 2007 lämnade störst andel företag upplysningarna om såväl mål som metod i not med en egen rubrik inom den finansiella rapporten. Vid jämförelsen mellan olika storlekskategorier visade tabellerna att företag tillhörande sektorn Large Cap i störst utsträckning lämnade upplysningar om mål och metod på annat ställe i den finansiella rapporten. Företag i sektorerna Mid- och Small Cap upplyste om mål och metod i not med egen rubrik i de flesta fall. Uppdelningen i branscher visade inte på någon annorlunda fördelning än hur upplysningar lämnats totalt sett med avseende på *placering*. Vad gäller kvaliteten har den förbättrats för såväl upplysningar om mål som metod jämfört med föregående år.

6. Analys

Nedan diskuteras den förändring som skett i utformning av upplysningar mellan åren och det empiriska materialet kopplas till referensram och teoretisk referensram.

6.1 Placering av upplysningarna respektive år

Upplysningar kan lämnas och indelas på olika sätt. En indelning kan ske genom att gruppera information som antingen reglerad eller icke-reglerad. Med reglerad information menas att den lämnas i finansiella rapporter såsom årsredovisningar, medan icke-reglerad information är frivillig. (Ström 2006) Upplysningarna avseende kapitalhanteringen har gått från att ha varit icke-reglerad till reglerad. Enligt IAS 1 punkt 124 ska företag från och med 1 januari år 2007 lämna ”kvalitativ information om sina mål, sin politik och metod för förvaltning av kapital”. Upplysningarna ska innehålla en beskrivning av vad de förvaltar i form av kapital och hur de uppfyller sina mål med kapitalförvaltningen.

Upplysningar avseende *mål* som år 2006 frivilligt uppgavs utanför finansiella rapporten (44 %), finns år 2007 i störst utsträckning i not med egen rubrik (46 %) i den finansiella rapporten. *Metod* fanns, liksom mål i flertalet fall utanför finansiella rapporten (66 %) och finns år 2007 i störst utsträckning (40 %) tillsammans med målen i not med egen rubrik. Skillnaden från år 2006 är därmed att informationen numera i flertalet företag finns samlad under ett och samma avsnitt med en rubrik som gör det lätt att finna informationen. För år 2006 kunde man hitta samma typ av information, i synnerhet avseende metod, men då utanför finansiella rapporten och upplysningarna för metod och mål var inte sammanlänkade.

I testet Mann Whitney U prövade vi för om nollhypotesen kunde förkastas. Nollhypotesen säger att det inte skett en ökning i upplysningar innanför den finansiella rapporten. Testet visade på 100 % statistisk signifikans både beträffande mål och metod, vilket innebär att nollhypotesen kan förkastas till förmån för mothypotesen. Vi kan därmed konstatera att upplysningarna för både mål och metod i större utsträckning lämnas innanför den finansiella rapporten jämfört med föregående år. Enligt Ström (2005) betraktas informationen inom den finansiella rapporten som det mest betydelsefulla beslutsunderlaget för ägare och investerare. Mot bakgrund av detta bör användarnas beslutsunderlag ha ett högre informationsvärde år 2007 jämfört med år 2006.

6.2 Ökade upplysningar

År 2006 lämnade totalt 62 % av företagen upplysningar om mål och 82 % av företagen om metod. År 2007 lämnade 84 % av företagen upplysningar om mål och 94 % om metod. Vi har därmed observerat en ökning i upplysningar avseende mål såväl som metod. Ökningen i upplysningar avseende mål var signifikant med 98,6 %, men ökningen i upplysningar avseende metod var däremot inte signifikant. Sammantaget har det dock skett en ökning i upplysningarna. Enligt undersökningar har det visat sig att ökade upplysningar leder till att företag kan minska sina kostnader för eget kapital, till följd av att investerare uppskattade risk minskar. (Ström 2006)

Utifrån ökningen i upplysningarna mellan åren kan det vidare diskuteras huruvida informationsasymmetrin mellan företagsledning och aktieägare har minskat och bidragit till ökad transparens. Det har antagits att ju mer upplysningar som lämnas desto bättre eftersom minskad informationsasymmetri mellan de som har inblick i företaget och de externa

intressenterna leder till att allokeringen av kapital på marknaden förbättras och resulterar i högre värdering av företaget (Oxelheim 2006) Det är dock inte självklart att ökade upplysningar leder till bättre jämförbarhet mellan företag. Innan IASB antog det nya kraven lämnades kommentarer från olika institutioner där det uttrycktes att företags interna mål kan skilja sig emellan företag och de kan ha olika syn på mål för förvaltning av kapital. (CCDG 2004)

6.3 Skillnader i upplysningar beträffande mål och metod respektive år

Siffrorna visade som ovan nämnt på störst ökning i upplysningar beträffande *mål*. Ökningen har sin naturliga förklaring i att det redan år 2006 upplystes i större utsträckning om metod än om mål. Det var först när krav infördes som fler företag lämnade upplysningar om mål än tidigare. Frågan uppkommer då varför företag är mer begränsade i sina upplysningar avseende mål jämfört med metod. Förklaringen kan ha sin grund i att företag inte vill offentliggöra interna kapitalmål eftersom det kan anses vara kommersiellt känsligt då exempelvis konkurrenter kan ta fördel av informationen (ACT 2004). Upplysningar om metod, å andra sidan rör ofta utdelningspolitik, vilket är information som främst är riktad till och användbar för aktieägare.

6.4 Skillnader i upplysningar med avseende på bransch respektive år

Vid jämförelsen mellan branscher visade det sig för både år 2006 och 2007 att en större andel företag i industrisektorn lämnade upplysningar om *mål* jämfört med företag i sektorn Sällanköp. Vidare visade det sig att företagen i branschen Sällanköp i större utsträckning lämnade upplysningar om *metod* jämfört med industriföretagen för såväl år 2006 som år 2007. Skillnaden mellan huruvida de lämnar upplysningar och vilken bransch företag tillhör är signifikant för upplysningar avseende *metod* med 95,7%, men inte beträffande *mål*. Vidare prövades för huruvida företag med avseende på bransch upplyser *innanför den finansiella rapporten* eller inte. Det visade sig efter prövning att det inte finns någon signifikant skillnad mellan branschtillhörighet och huruvida företag lämnat upplysningar *innanför den finansiella rapporten*.

Varför vi kan se skillnader mellan branscher kan förklaras med institutionell teori. Enligt teorin imiterar organisationer de som liknar sin egen och som visar en positiv bild av verksamheten. (Törnqvist m.fl. 2000) Företag kan i det här avseendet imitera hur liknande företag lämnar upplysningar enligt IAS 1 vilket ger upphov till branschspecifika mönster.

6.5 Skillnader i upplysningar med avseende på storlek respektive år

Vi har utifrån observationerna sett på ett mönster där företag i sektorn Large Cap år 2006 i större utsträckning lämnar upplysningar än företag noterade på Mid- och Small Cap-listorna. Att Large Cap-företag i högre utsträckning lämnade upplysningar skulle kunna förklaras med att dessa har ett större "allmänt intresse" än mindre företag, och därmed haft ett tryck från omgivningen att lämna upplysningar även innan kraven införts. Inför implementeringen av IFRS fann PWC (2004) i en undersökning att företag tillhörande Large Cap-listan var de som hade kommit längst i förberedelserna med implementeringen av IFRS. En förklarande faktor till att vi i vår studie funnit att större företag har lämnat fler upplysningar redan år 2006 kan därmed ha sin förklaring i att företag är mer komplexa till sin natur och startar sin förändringsprocess tidigare.

År 2007 upplyste lika stora andel Mid Cap-företag om *mål* som Large Cap-företag. Beträffande upplysningar om *metod* upplyste samtliga Mid Cap-företag och därmed också i större utsträckning än Large Cap-företag. Small Cap-företag visade på betydliga öknningar i

såväl upplysningar om mål som metod, men det är fortfarande en relativt stor andel som inte upplyser överhuvudtaget om mål (37,5%). Anledningen till att flera företag på Small Cap-listan fortfarande inte lämnar upplysningar om mål, trots krav, skulle kunna förklaras med att företagen inte bedömer nyttan överstiga kostnaden med upplysningarna. Vid framtagandet av den finansiella informationen finns alltid ekonomiska aspekter att beakta. Det räcker således inte med att redovisningsinformationen leder till förbättrade beslut om kostnadssidan är större än intäktssidan. (Smith 2006)

År 2007 visade det sig att företags upplysningar inte längre följer någon storleksordning där Large Cap-företag oftare lämnar upplysningar än Mid- och Small Cap-företag. Däremot finns en skillnad mellan storlekskategori och huruvida företag lämnar upplysningar eller ej. Vid hypotesprövningen kunde vi utifrån testet Mann Whitney U förkasta nollhypotesen till förmån för mothypotesen beträffande upplysningar om *mål*. Det innebär att det är en signifikant skillnad (99,98%) mellan storlekskategori och huruvida företag lämnar upplysningar om *mål*. Det finns däremot ingen signifikant skillnad mellan storleksgrupperna med avseende på upplysningar om *metod*. Vidare har det visat sig att det inte är någon signifikant skillnad mellan företag med avseende på storlek och huruvida de upplyser *innanför den finansiella rapporten*.

6.6 Skillnaden i kvalitet mellan åren

Vad som framgått av studien avseende kvalitetsbedömning är att det skett en förbättring av kvaliteten mellan år 2006 och 2007, men det finns fortfarande utrymme för ytterligare förbättringar. Det finns fortfarande ett stort antal företag som lämnar upplysningar avseende kapitalhantering med bristande kvalitet. Detta avser till största delen upplysningar beträffande metod för kapitalhanteringen, men även i flertalet fall avseende mål. En anledning till att vi funnit kvaliteten som mindre god kan vara att det är första året som upplysningar lämnas och många företag har inga tidigare erfarenheter vad gäller upplysningar om kapital. Det kan därmed anses oklart vad standarden kräver för att upplysningarna ska uppnå sitt syfte. Det är sannolikt att företag i kommande rapporter förbättrar sin kvalitet då företag enligt institutionell teori tenderar att imitera varandra (Törnqvist m.fl. 2000). Förbättringen i kvalitet var däremot inte vare sig beträffande upplysningar om mål eller metod statistisk signifikant mellan åren. Vi kan därmed inte bekräfta mothypotesen som säger att kvaliteten har förbättrats mellan åren.

7. Slutsats

I detta kapitel besvaras studiens frågeställningar. Vidare förs en avslutande diskussion där författarna redogör för sina egna åsikter beträffande huruvida upplysningskraven bidragit till att förbättra bedömningen av företags kapitalförvaltning. Kapitlet avslutas med förslag till fortsatta studier.

7.1 Vilken förändring har införandet av upplysningskraven i IAS 1 avseende förvaltningen av kapital inneburit för informationen i årsredovisningen för räkenskapsåret 2007 jämfört med 2006?

Förändringen mellan åren har inneburit att betydligt fler företag lämnar upplysningar om sina mål och metoder för förvaltning av kapital. Ökningen i upplysningar har dock varit störst med avseende på *mål*, där skillnaden mellan åren är signifikant. År 2006 lämnade fler företag upplysningar om metod än om mål med kapitalförvaltningen, vilket fortfarande är fallet. Vidare har informationen flyttats från att ha varit utanför den finansiella rapporten till att nu ingå i den finansiella rapporten där förändringen är signifikant med 100 %. I flertalet fall placeras upplysningarna numera i not under egen rubrik i den finansiella rapporten, från att i störst utsträckning placerats under avsnitten ”finansiella mål” och ”aktien” utanför finansiella rapporten. Vidare har information beträffande mål och metod funnits utspridd på olika delar i rapporten, där metod och mål för kapitalhanteringen varit åtskilda. År 2007 finns informationen i flertalet fall sammanlänkad under ett sammanhängande avsnitt. Kvaliteten på upplysningarna har utifrån observationen visat på förbättring för såväl mål som metod, men skillnaden mellan åren är inte statistiskt signifikant.

7.1.1 Är det någon skillnad i upplysningarna med avseende på företags storlek?

År 2006 observerade vi skillnader i hur företag lämnade upplysningar för såväl mål som metod med avseende på företags storlek. Ett mönster observerades där större företag lämnade upplysningar om *mål* i högre utsträckning än mindre företag. År 2007 fanns skillnader mellan storlekskategorierna med avseende på upplysningar om såväl mål som metod, men vi kunde inte längre se ett mönster där större företag lämnade upplysningar i högre utsträckning än mindre företag. Däremot är det en signifikant skillnad mellan olika storlekskategorier och om de upplyser om *mål*. Vi kan därmed uttala oss om en skillnad mellan företags storlek och *huruvida* företag lämnar upplysningar om *mål* eller inte. Däremot var inte skillnaden avseende *metod* signifikant och vi kan inte säkert säga att det finns ett samband mellan företags storlek och upplysning om metod.

Vidare har vi sett att år 2007, i de fall upplysningar lämnats, informerar samtliga företag oavsett storlek innanför den finansiella rapporten för såväl mål som metod och det finns därmed ingen skillnad mellan företagen i detta avseende. Mot bakgrund av detta föreligger inget samband mellan *storlek* och *huruvida* företag upplyser *inom den finansiella rapporten*.

7.1.2 Är det någon skillnad i upplysningarna med avseende på företags branschtillhörighet?

Utifrån observationerna har det visat sig att det finns en skillnad i *huruvida* företag i olika branscher upplyser om såväl mål som metod både år 2006 och 2007, men skillnaden är endast statistiskt signifikant för upplysningar som avser *metod* för kapitalförvaltningen. Vad gäller *huruvida placeringen* av upplysningar skett innanför den finansiella rapporten eller ej, observerades en skillnad mellan branscherna utifrån korstabell med avseende på upplysningar

om *metod*, men skillnaden var inte signifikant. Mot bakgrund av detta kan det därmed endast avseende upplysningar om *metod* för kapitalförvaltningen fastställas ett samband mellan *bransch* och *huruvida* företag lämnar upplysningar.

7.2 Har de nya upplysningskraven bidragit till att förbättra bedömningen av företags förvaltning av kapital?

Utifrån vår genomgång av årsredovisningar har vi observerat störst förändring i *utformningen* av upplysningarna. Med det menas att den största förändringen vi har sett ligger i att upplysningarna tagit en annan form och placering i rapporten. Innehållsmässigt har vi inte kunnat urskilja någon väsentlig ökning i informationen. I de flesta fall har en ny rubrik i den finansiella rapporten införts som inte genererar avsevärt högre informationsvärde för användarna. I ett fåtal företag har däremot upplysningarna varit exemplariskt utförliga och informativa där de gett en tydlig bild av kapitalstrukturen och de metoder de använt för förvaltningen av kapital. Dessa företag utgör dock undantagsfall. Flera företag är allmänna i informationsutgivningen och ger vaga beskrivningar av sina mål. För metod ges i stor utsträckning en beskrivning av vilka metoder företaget ”kan” använda för att uppnå sina mål, utan att egentligen avslöja vad de själva tillämpar för strategi och vilka mål de vill uppnå. Avslutningsvis kan konstateras att vi utifrån våra observationer anser att det skett störst förbättring i formalia och layout, vilket gör informationen lätt att hitta i rapporten, men att upplysningarna i många företag saknar substans där det finns förbättringspotential. Därmed anser vi att de nya upplysningarna än så länge inte bidragit med att förbättra bedömningen av företags förvaltning av kapital nämnvärt, men att placeringen och utformningen i rapporten har bidragit med ett högre värde för intressenterna.

7.3 Förslag till fortsatta studier

Eftersom det är första året som upplysningskraven avseende kapital tillämpas skulle det vara intressant att i kommande årsredovisningar observera förändringen från år 2007 för att se om det skett någon förbättring. Vidare skulle det vara intressant att genomföra undersökningen utifrån ett kapitalmarknadsperspektiv genom en kvalitativ studie baserade på intervjuer.

Källförteckning

Litteratur

- Artsberg Kristina, *Redovisningsteori – policy och praxis*, Liber Ekonomi Malmö, 2005
- Bell Emma, Bryman, Allan, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber Ekonomi, 2005
- Bergström, Clas. Samuelsson Per, *Aktiebolagets grundproblem*, andra upplagan Nordstedts Juridik 2001
- Dahmström Karin, *Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning*, Studentlitteratur, Lund, 2005
- Djurfeldt Göran, Larsson Rolf, Stjärnhagen Ola, *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*, Studentlitteratur, Lund, 2003
- Eliasson Annika, *Kvantitativ metod från början*, Studentlitteratur, Lund, 2006
- Greve Jan, *Modeller för finansiella planering och analys*, Studentlitteratur Lund, 2003
- Hansson Sigurd, *Aktier, optioner, obligationer: en introduktion*, Studentlitteratur 2005
- Holme, Idar M., Solvang, Bernt K. *Forskningsmetodik, om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund, 1996
- Körner Svante, Wahlgren Lars, *Praktisk statistik*, Studentlitteratur Lund, 2002
- Lundmark- Jönsson, Birgitta. *IASC och IAS: en Introduktion*. Stockholm; KPMG redovisningsregler [distributör], 1999
- Marton, Jan., Petterson, Anna-Karin., Rimmel, Gunnar. *IFRS i teori och praktik*. Stockholm: Bonnier Utbildning, 2008
- Nordstedts Juridik AB, *Bas Nyckeltal – för bättre analyser och effektivare ekonomistyrning*, tredje upplagan, Stockholm 2006
- Patel Runa, Davidsson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder*, Studentlitteratur Lund, 2003.
- Pousette Knut, *Affärsrisk*, Borås, 2001
- Robert H. Frank 2006, *Microeconomics and behaviour*. Cornell University, The McGraw-Hill Companies
- Smith Dag, *Redovisningens språk*, Studentlitteratur, 2006
- Winell Lars, De Ridder, Adri, *Aktiers avkastning och risk*, Nordstedts förlag, Göteborg 1990

Internet

Ändringar i IAS gällande utformning av finansiella rapporter, Deloitte 2007

<http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,sid%253D38905%2526cid%253D177602,00.html>
2008-04-01

Iasplus

www.iasplus.com/agenda/0412.htm, 2008-04-05

ASX Australian Security Exchange

www.asx.com.au/research/indices/gics.htm, 2008-04-16

OMX Nordic exchange

www.omxnordicexchange.com, 2008-04-25

Rapporter

Isaksson Michael och Larsson, Johan. *Villkor för riskkapitalplacering i småföretag*. Luleå tekniska universitet, Magisteruppsats, 2007

PriceWaterhouseCoopers, *IFRS- Ready for take-off?* Survey of over 300 companies' readiness for IFRS, PWC, 2004

Ström Niklas, *Essay on information disclosure- Content, Consequence and Relevance*. Department of business studies, Uppsala Universitet 2006

Tengblad Stefan, *GRI rapport 2006:10, Aktörer och institutionell teori*, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet 2006

Törnqvist Ulla, Lumsden, Marie och Marton, Jan. *FE-rapport 2000-377, Svenska normsättare på redovisningsområdet – institutionella och politiska aspekter*, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, 2000

Artiklar

Botosan A Christine. *Disclosure and the cost of capital: what do we know?* Accounting and business research 2006, special issue: International Accounting Policy Forum, The institute of Chartered accountin in England and Wales, CCH a Wolters Kluwer Business, 2006

Fama. F Eugene. *Efficient Capital Markets: A review of theory and empirical work*. The Journal of Finance 1970

Lundqvist Pernilla, Nilsson, Sven-Arne, 352. *Nyheter inför bokslutet 2007*, FAR SRS INFO nr 12, 2007

Löfgren Karl-Gustaf, Torstensen Persson & Jörgen Weibull. *Marknader med asymmetrisk information*. Ekonomisk Debatt 2001, årg 29, nr 8 527-534

Oxelheim Lars, *Ingen indikation på ökad transparens*, Balans nr 4, 2006

Lagar och rekommendationer

Internationell redovisningsstandard i Sverige: IFRS/IAS 2007- *Föreställningsramen*. Far förlag, 2007

International Accounting Standard 1- *Utformning av finansiella rapporter*. IASB, 2007

Comment letters

Council on Corporate Disclosure & Governance, CCDG. Singapore, 29 oktober 2004

Accounting Committee Institute of Chartered Accountants in Ireland, AC, Dublin. 20 oktober 2004

The Association of Corporate Treasurers, ACT. London 22 oktober 2004

Urval av företag

AcadeMedia

Alfa Laval

Assa Abloy

Autoliv

BE group

Beijer Alma

Betsson

Bilia A

Björn Borg

Bong Ljungdahl

Borås Wäfveri

BRIO

Elanders

Electrolux

Eniro

Expanda

Fagerhult

Fenix Outdoor

Gunnebo Industrier

Hexagon

HL Display
Home Properties
Husqvarna
Indutrade
KABE Husvagnar
Lindab International
Malmbergs Elektriska
Mekonomen
Metro International
Modern Times Group
NIBE Industrier
Nilörngruppen
NOBIA
OEM International
PEAB
SAAB
Sandvik
SAS
SCANIA
Seco Tools
Securitas
SinterCast
SKF
Studsвик
Ticket Travel
Transcom WorldWide
Trelleborg
Unibet Group
Uniflex
Zodiak Television

Bilagor

Bilaga 1: Kodning

<u>Kategori</u>	<u>Koder</u>
<u>Mål:</u>	
Eget avsnitt	1
På annat ställe i den finansiella rapporten	2
Utanför den finansiella rapporten	100
I not, egen rubrik	3
I not utan rubrik	4
Inget	0
<u>Metod och policy:</u>	
Eget avsnitt	1
På annat ställe i den finansiella rapporten	2
Utanför den finansiella rapporten	100
I not, egen rubrik	3
I not utan rubrik	4
Inget	0
<u>Kvalitet</u>	
<u>Mål</u>	
God	1
Sämre	2
<u>Metod och policy</u>	
God	1
Sämre	2

Bilaga 2: Observationsschema för industrisektorn år 2006

	<u>Mål:</u>	<u>Kvalitet:</u>	<u>Metod och policy:</u>	<u>Kvalitet:</u>
<u>Industri</u>				
<u>Large Cap</u>				
SAS	100	1	100	1
Alfa Laval	0	2	100	2
Trelleborg	100	1	100	1
Hexagon	100	1	100	1
ASSA ABLOY	100	1	100	2
Lindab International	2	1	2	2
SAAB	2	1	2	1
Sandvik	2	1	0	2
SCANIA	0	2	100	2
SKF	2	1	2	1
Seco Tools	100	1	100	2
<u>Mid Cap</u>				
Beijer Alma	0	2	0	2
BE group	100	1	100	2
Fagerhult	0	2	100	2
Peab	100	1	100	2
Gunnebo Industrier	2	1	100	2
Indutrade	100	1	100	2
NIBE Industrier	100	2	100	2
Studsvik	100	1	100	2
Transcom WorldWide	0	2	2	2
<u>Small cap</u>				
HL Display	0	2	0	2
AcadeMedia	0	2	0	2
Bong Ljungdahl	2	1	100	2
Expanda	100	1	0	2
Malmbergs Elektriska	0	2	100	2
OEM International	100	1	0	2
SinterCast	0	2	0	2
Uniflex	100	1	2	2

Bilaga 3: Observationsschema för industrisektorn år 2007

	Mål:	Kvalitet:	Metod och policy:	Kvalitet:
Industri				
Large Cap				
SAS	2	1	2	1
Alfa Laval	1	1	1	1
Trelleborg	2	1	0	2
Hexagon	2	1	2	2
ASSA ABLOY	2	1	2	1
Lindab International	2	1	2	1
SAAB	2	1	2	2
Sandvik	4	1	2	2
SCANIA	3	1	3	1
SKF	2	1	2	1
Seco Tools	3	1	3	2
Mid Cap				
Beijer Alma	4	2	4	2
BE group	3	1	3	2
Fagerhult	0	2	100	2
Peab	3	2	3	1
Gunnebo Industrier	3	1	100	2
Indutrade	4	1	100	2
NIBE Industrier	3	1	3	2
Studsvik	3	1	3	2
Transcom WorldWide	3	2	3	1
Small cap				
HL Display	0	2	0	2
AcadeMedia	3	1	3	1
Bong Ljungdahl	2	1	2	2
Expanda	3	1	3	1
Malmbergs Elektriska	3	2	100	2
OEM International	3	1	3	2
SinterCast	0	2	0	2
Uniflex	2	1	2	3

Bilaga 4. Observationsschema för sektorn Sällanköpsvaror och tjänster år 2006

	<u>Mål:</u>	<u>Kvalitet:</u>	<u>Metod och policy:</u>	<u>Kvalitet</u>
<u>Sällanköp</u>				
<u>Large Cap</u>				
Eniro	0	2	2	2
Autoliv	2	1	100	1
Electrolux	0	2	2	2
Husqvarna	100	1	100	1
Modern Times Group	100	2	0	2
NOBIA	100	1	100	2
<u>Mid Cap</u>				
Home Properties	100	1	100	1
Betsson	2	1	100	2
Bilia	100	2	100	2
Björn Borg	100	1	0	2
Mekonomen	100	1	100	1
Metro International	0	2	100	2
Securitas	100	2	100	2
Unibet Group	0	2	100	1
<u>Small Cap</u>				
Borås Wäfveri	0	2	100	1
BRIO	0	2	100	2
Elanders	100	1	100	2
Fenix Outdoor	0	2	100	2
KABE Husvagnar	0	2	100	2
Nilörngruppen	0	2	100	2
Ticket Travel	2	2	2	2
Zodiak Television	0	2	100	2

Bilaga 5: Observationsschema för sektorn Sällanköpsvaror och tjänster år 2007

	Mål:	Kvalitet:	Metod och policy:	Kvalitet:
Sällanköp				
Large Cap				
Eniro	0	2	2	2
Autoliv	100	1	100	1
Electrolux	3	2	3	1
Husqvarna	3	1	100	2
Modern Times Group	3	1	3	2
NOBIA	100	1	100	2
Mid Cap				
Home Properties	3	1	3	2
Betsson	4	1	100	2
Bilia	3	1	3	1
Björn Borg	2	1	2	2
Mekonomen	3	3	3	2
Metro International	3	2	3	2
Securitas	100	2	100	2
Unibet Group	3	1	3	1
Small Cap				
Borås Wäfveri	0	2	100	2
BRIO	3	1	3	1
Elanders	2	2	2	1
Fenix Outdoor	0	2	100	2
KABE Husvagnar	0	2	100	2
Nilörngruppen	2	2	2	1
Ticket Travel	3	1	3	1
Zodiak Television	0	3	100	2

Bilaga 6: Tester enligt Mann-Whitney U

Test om företag lämnar upplysningar om mål eller inte avseende bransch för år 2007.

Rank

Bransch	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Mål Industri	56	53,29	2984,00
Sällanköp	44	46,95	2066,00
Total	100		

Test Statistics(a)

	Mål
Mann-Whitney U	1076,000
Wilcoxon W	2066,000
Z	-1,409
Asymp. Sig. (2-tailed)	,159

a Grouping Variable: Bransch

Test om företag lämnar upplysningar avseende mål eller inte avseende företags storlek för år 2007.

Ranks

Storlek	N	Mean Rank
Mål Large Cap	34	56,65
Mid Cap	34	55,18
Small Cap	32	39,00
Total	100	

Test Statistics(a,b)

	Mål
Chi-Square	12,578
Df	2
Asymp. Sig.	,002

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: Storlek

Test om företag lämnar upplysningar avseende metod eller inte avseende företags bransch för år 2007.

Ranks

	Bransch	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Metod	Industri	56	47,57	2664,00
	Sällanköp	44	54,23	2386,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Metod
Mann-Whitney U	1068,000
Wilcoxon W	2664,000
Z	-2,023
Asymp. Sig. (2-tailed)	,043

a Grouping Variable: Bransch

Test om de lämnar upplysning om metod eller inte avseende företags storlek för år 2007.

Ranks

	Storlek	N	Mean Rank
Metod	Large Cap	34	52,09
	Mid Cap	34	53,56
	Small Cap	32	45,56
	Total	100	

Test Statistics(a,b)

	Metod
Chi-Square	4,440
Df	2
Asymp. Sig.	,109

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: Storlek

Test avseende om företag upplyser eller inte avseende *mål* mellan år 2006 och 2007.

Ranks

	År	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Mål	2006	50	45,00	2250,00
	2007	50	56,00	2800,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Mål
Mann-Whitney U	975,000
Wilcoxon W	2250,000
Z	-2,465
Asymp. Sig. (2-tailed)	,014

a Grouping Variable: År

Test avseende om företag upplyser eller inte avseende *metod* mellan år 2006 och 2007.

Ranks

	År	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Metod	2006	50	47,50	2375,00
	2007	50	53,50	2675,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Metod
Mann-Whitney U	1100,000
Wilcoxon W	2375,000
Z	-1,837
Asymp. Sig. (2-tailed)	,066

a Grouping Variable: År

Test avseende *var* företag upplyser om *mål* mellan år 2006 och 2007.

Ranks

	År	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Mål	2006	50	35,50	1775,00
	2007	50	65,50	3275,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Mål
Mann-Whitney U	500,000
Wilcoxon W	1775,000
Z	-5,975
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

a Grouping Variable: År

Test avseende *var* företag upplyser om *metod* mellan år 2006 och 2007.

Ranks

	År	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Metod	2006	50	37,50	1875,00
	2007	50	63,50	3175,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Metod
Mann-Whitney U	600,000
Wilcoxon W	1875,000
Z	-5,241
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

a Grouping Variable: År

Test om *kvaliteten* på upplysningarna avseende *mål* mellan åren 2006 och 2007.

Ranks

	År	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Kvalitet om Mål	2006	50	53,50	2675,00
	2007	50	47,50	2375,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Kvalitet om Mål
Mann-Whitney U	1100,000
Wilcoxon W	2375,000
Z	-1,210
Asymp. Sig. (2-tailed)	,226

a Grouping Variable: År

Test om *kvaliteten* på upplysningarna avseende *metod* mellan åren 2006 och 2007.

Ranks

	År	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Kvalitet om Metod	2006	50	53,50	2675,00
	2007	50	47,50	2375,00
	Total	100		

Test Statistics(a)

	Kvalitet om Metod
Mann-Whitney U	1100,000
Wilcoxon W	2375,000
Z	-1,303
Asymp. Sig. (2-tailed)	,193

a Grouping Variable: År